

2565

POLONIA WĘGIERSKA

M I E S I Ą C Z N I K
A MAGYARORSZÁGI LENGYELEK HAVILAPJA

2006/126

CZERWIEC
JÚNIUS

SYN RYCHEZY

NA WĘGIERSKIM SZLAKU

DWA BRATANKI –
PIOSENKI LEGIONOWE

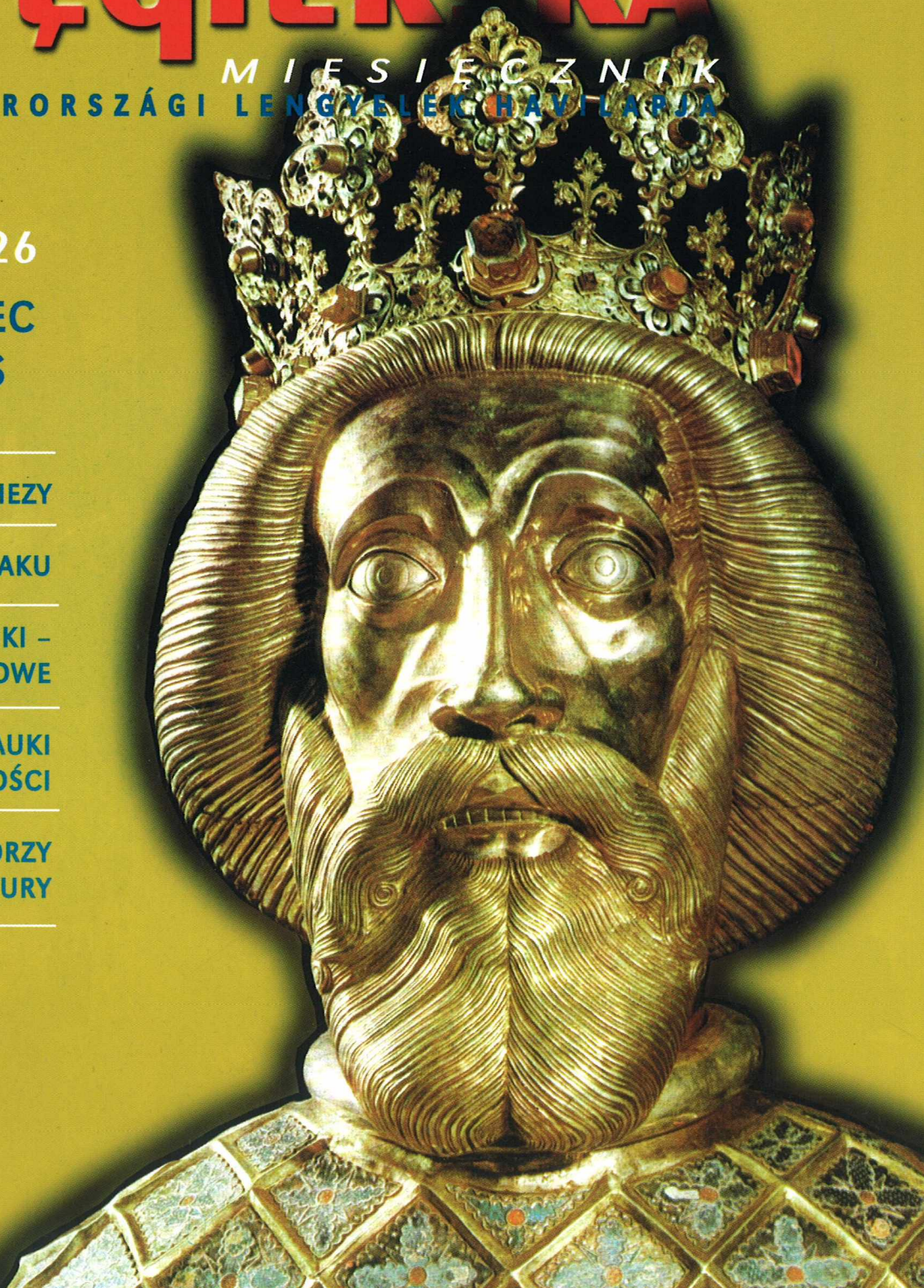

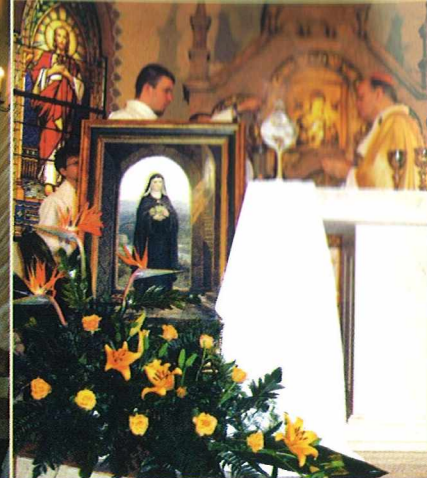
W SŁUŻBIE NAUKI
I WOLNOŚCI

AMBASADORZY
POLSKIEJ KULTURY

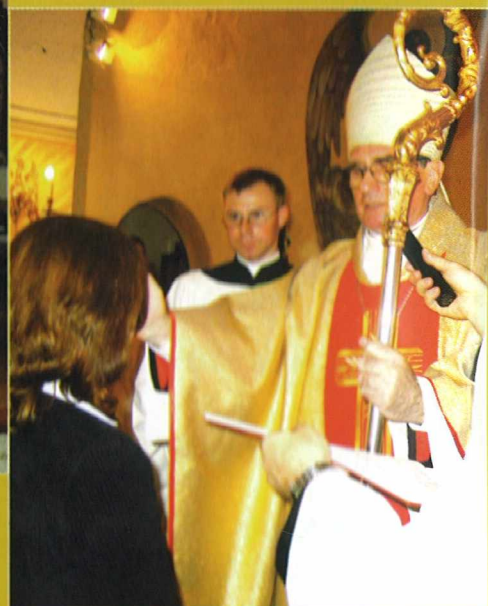

**DZIEŃ 21 MAJA
UROCZYSTOŚĆ PRZEKAZANIA
RELIKWII ŚWIĘTEJ KINGI DLA
KOŚCIOŁA POLSKIEGO
W BUDAPESZCIE**

(fot. I. Zeisky)

**Tego samego dnia młodzież polonijna
przyjęła sakrament bierzmowania**

**a ksiądz Leszek Kryża
obchodził 15. rocznicę
święceń kapłańskich**

Polonia Węgierska

A MAGYARORSZÁGI LENGYELEK HAVILAPJA

GŁOS POLONII negyedévi mellékletével

Az Országos Lengyel

Kisebbségi Önkormányzat lapja

Pismo Ogólnokrajowego

Samorządu Mniejszości Polskiej

Felelős kiadó / Odpowiedzialny wydawca:
dr inż. KONRAD SUTARSKI

Főszerkesztő / Redaktor naczelna:

IGA SIKORA-ZEISKY

Magyar szerkesztő / Redaktor węgierski:
DAVID CSABA

Grafikai szerkesztő / Redaktor graficzny:
DUKAY BARNA

Szerkesztőség / Redakcja:

1102 Budapest, Állomás u. 10.

Telefon: 261-3479

E-mail: pulweg@orlen.axelero.net

Ritter Nyomda, Budapest

HU ISSN: 1417-5924

Megjelenik minden hónapban a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítvány valamint a Nemzeti Kulturális Alap pénzügyi támogatásának köszönhetően.

Ukazuje się w każdym miesiącu dzięki pomocy finansowej Fundacji Publicznej na rzecz Mniejszości Narodowych i Etnicznych na Węgrzech oraz Węgierskiego Funduszu Kultury Narodowej.

WAŻNE ADRESY

Ogólnokrajowy Samorząd
Mniejszości Polskiej na Węgrzech

1102 Budapest, Állomás u. 10.

Tel./Fax: 261-1798

Muzeum i Archiwum Węgierskiej Polonii

1102 Budapest, Állomás u. 10.

Tel./Fax: 260-8023

Ogólnokrajowa Szkoła Polska na Węgrzech

1102 Budapest, Állomás u. 10.

Tel./Fax: 261-2748

Stołeczny Samorząd Mniejszości
Polskiej na Węgrzech

1054 Budapest, Akadémia u. 1-3

Tel./Fax: 302-5116

Polskie Stowarzyszenie Kulturalne
im. J. Bema na Węgrzech

1051 Budapest, Nádor u. 34. II. p.

Tel. 311-0216, Tel./Fax: 312-8204

Stowarzyszenie Polskich Katolików
na Węgrzech pw. św. Wojciecha

1103 Budapest, Óhegy u. 11.

Tel./Fax: 262-6908

Polska Parafia Personalna na Węgrzech

1103 Budapest, Óhegy u. 11.

Tel./Fax: 431-8414

Ambasada Polska w Budapeszcie

1068 Budapest, Városligeti fasor 16.

Tel.: 413-8200

Instytut Polski w Budapeszcie

1065 Budapest, Nagymező u. 15.

Tel. 311-5856, Fax: 331-0341

Przedwakacyjne świętowanie

W szkołach ostatni dzwonek radośnie obwiescił rozpoczęcie wakacji. Nasi milusińscy odetchnęli z ulgą. Jak dobrze, że nadchodzi lato. Jeszcze świadectwa, podziękowania i kwiaty dla nauczycieli i można zacząć snuć marzenia. Na pewno będą wyjazdy nad ciepłe morza i jeziora, wycieczki i oczywiście dla wielu wyjazdy do Polski.

Ale zanim wyruszymy na zasłużone, oczekiwane urlopy, spotkamy się jeszcze podczas święta Polonii węgierskiej, w dzień św. Władysława, naszego patrona.

Król Władysław urodził się w Polsce, z ojca Węgry, króla Béli I i matki Polki, Rychezy, córki króla Mieszka II. Kronikarz Gał Anonim pisał, że Władysław od dzieciństwa chowany był w Polsce i pod względem obyczajów i sposobu życia niejako stał się Polakiem". Król Polski, Bolesław Śmiały wprowadził Władysława na tron węgierski. Święty Władysław (Łászló) został uznany później za jednego z najwybitniejszych monarchów węgierskich. Był nie tylko potężnym, zwycięskim władcą, ale był jednocześnie prawy i sprawiedliwy. Rządził zgodnie ze swoim sumieniem, odpowiedzialnie. Służbę Bogu i ludziom, narodowi traktował jako powołanie. Święty Władysław, patron naszej Polonii może być dla nas wszystkich wzorem do naśladowania, także dzisiaj, a może zwłaszcza dzisiaj.

Tegoroczne święto naszej Polonii obchodźć będziemy 24 czerwca, w najdłuższy dzień roku. Dawniej ten dzień, sobótka świętojańska była wielkim świętem powitania lata, w porze letniego przesilenia słońca, w najkrótszą noc w roku (z 23 na 24 czerwca) i najdłuższy dzień (24 czerwca). Patronem tego dnia jest św. Jan Chrzciciel. W wigilię tego święta na wzgórzach i leśnych polanach palono wielkie ogniska – „sobótki”, a o północy udawano się na poszukiwanie kwiatu paproci, który miał zakwitać w tę jedyną w roku noc. Kwiat miał świecić niezwykłym blaskiem, a temu kto go odnajdzie miał zapewnić wielkie bogactwo i szczęście.

Nie palimy już dzisiaj „sobótek” i nie szukamy kwiatu paproci, ale czcimy tradycję i nasze polskie zwyczaje. I chociaż losy rzuciły nas na obczyznę, chociaż żyjemy z dala od naszego kraju, to przecież wszystko to, co polskie zawsze będzie nam najbliższe.

Iga Zeisky

Ünnep vakáció előtt

Örömteli esemény az iskolákban: kicsöngettek. A nebulók megkönnyebbülten fellelegeznek. Végre érkezik a nyár. Bizonyítványosztás, köszönet és virágcsokor a tanítóknak, aztán lehet álmodni szőni. Lesz köztük bizonyára melegtengeri vagy tóparti út, kirándulás és persze, sokak számára lengyelországi utazás.

Mielőtt azonban nekivágunk a várua várt, megérdemelt üdülésnek, még találkozunk a magyarországi lengyelség ünnepén, patrónusunk, Szent László napján.

László Lengyelországban született magyar apától (a későbbi I. Bélától) és lengyel anyától, Rychezától, aki II. Mieszko leánya. A krónikairó Gall Anonymus úgy fogalmazott, hogy „...László gyermekkorától Lengyelországban nevelkedett és szokásait, élete módját tekintve mintegy lengyelle vált.” Merész Boleszló lengyel király támogatásával ült magyar trónra. Szent Lászlót az egyik legkiválóbb magyar uralkodóként tartjuk számon. Nemcsak tehetős, győztes király volt, hanem egyúttal jogtartó és igazságos. Lelkiismerettel és felelősen vezette országát. Az Isten és az emberek, a nemzet szolgálatát hivatásának tekintette. Patrónusunk mindannyiunk számára követendő példa lehet ma is, talán főként ma.

A magyarországi lengyelség idei ünnepségét június 24-én tartjuk, az év leghosszabb napján. Régebben Szent Iván napja a nyár köszöntésének nagy ünnepe volt a nyári napforduló idején, a június 23-ról 24-re virradóra, mert ez a legrövidebb éjszaka, míg 24-e az év leghosszabb napja. Ez a nap Keresztelő Szent János ünnepe (magyarul megmaradt az egykori, bizánci kultikus befolyás emlékeként a Szent Iván elnevezés). Ezen az éjszakán a dombokon, hegyoldalokban tüzeket gyújtottak, éjfélkor nekiláttak páfrányt keresni, amely állítólag ezen az egy éjszakán virágzik. A virágnak különleges fénnel kell világítania s aki megtalálja, annak bőséget és boldogságot biztosít.

Szentiván-éji tüzeket már nem gyújtunk és a páfrány virágát sem keressük, de hagyományosan megtiszteljük lengyel hagyományainkat és szokásainkat. És mert sorsunk külföldre sodort s messzire élünk a honi földtől, épp ezért mindaz, ami lengyel, mindig a legközelebb áll hozzánk.

Ford: dcs

A MAGYARSÁG EGYIK LEGINKÁBB
TISZTELT KIRÁLYA
LENGYELORSZÁGBAN
SZÜLETETT,
ÉDESANYJA
LENGYEL VOLT –
EGYÉRTELMŰ HÁT,
HOGY SZENT LÁSZLÓ
A MAGYARHONI
LENGYELSÉG
VÉDŐSZENTJE

Rycheza fia

DE KI VOLT I. BÉLA KIRÁLYNAK
(AZAZ LÁSZLÓ ÉDESAPJÁNAK)
A FELESÉGE, LÁSZLÓ ANYJA?
RYCHEZÁT EMLEGETJÜK.
DE A LEXIKONOKBAN
CSAK EGYETLEN EGY, FONTOS
ÉS KOMOLYAN DOKUMENTÁLT
RYCHEZA NEVŰ KIRÁLYNÉT TALÁLUNK,
AKI 1063-BAN HALT MEG.
RAJNAI NÉMET VOLT, 1013-BAN LETT
II. MIESZKO FELESÉGE,
KETTEJÜK GYERMEKE ÚJÍTÓ KÁZMÉR...
A KIRÁLYI PÁRNAK SZÜLETETT
MÉG KÉT LEÁNYA IS

A minket érdeklő Rycheza viszont I. László, az 1192-ben koronázott, azaz szentté avatott magyar király édesanyja. Csakhogy: semmit sem tudunk róla. A történészek ilyenkor – joggal – széttárják a karjukat... vagy mégis összerakható a kép? A kétségek a Gallnak nevezett Anonymus lengyel krónikájából erednek, ugyanis az írás alig néhány évvel I. Szent László halála után készült, mondhatni: kortárs írta. (A szent király 1040 táján született Lengyelországban, majd 1077-től 1095-ig uralkodott magyar királyként.) Gall-Anonymus, akit általában a „Gesta Hungarorum” Anonymusával is azonosnak tartanak, ezt írja 1112 körül keletkezett krónikájában:

„Ez a László gyermekkorától Lengyelországban nevelkedett és szokásait, élete módját tekintve mintegy lengyellé vált. Azt mondják, hogy soha többé Magyarországnak ilyen jó királyja nem lett és a föld utána soha olyan jó termést nem hozott.”

Édesanyjáról, nevéréről, azaz I. Béla lengyel feleségéről Gall-Anonymus egy szót sem szól, csak a lengyelországi nevelkedést és a „mintegy lengyellé vált” kifejezést találjuk... De már a lengyel és magyar történelem érintkezési pontjait gondosan kutató történész, Kovács Endre „Magyarok és lengyelek a történelem sodrában” című tanulmánykötetében, amely 1973-ban jelent meg Budapesten, ezt írja:

I. Béla magyar király „Rychezával kötött házasságából származik Géza, László és Lambert”... ugyanis az előzőtt Béla herceg Merész Boleszlóhoz (Bolesław Śmiały) menekült és Lengyelországban nősült, majd Boleszló segített a magyar trónra és ugyancsak ő támogatta későbbi Lászlót is, hogy uralkodóvá kerüljön.

Hát akkor Szent László édesanyja lengyel vagy sem? Rycheza a neve vagy sem? Fellehetjük-e, hogy a felsőbb, lengyel körökben a Rycheza (sokszor hozzászokott: Riksha) név divatos volt? Miért ne lett volna az, ha egyszer a királynét is így hívták? Fellehetjük-e, hogyha a menekült herceg, a későbbi I. Béla magyar király Lengyelországban nősült, akkor „megfelelő rangjából” volt az illető? Természetes...

A sok apró, közvetett bizonyíték végülis olyan köppö áll össze, amely mintegy „betölti” azt a hiányt, ami abból ered, hogy a kortárs forrás (Gall-Anonymus) nem ír róla. A magyar középkor két kiváló, modern kutatója, Kristó Gyula és Makk Ferenc egy 1998-ban, Budapesten megjelent könyvben, amely „Az Árpád-házi uralkodók” címet viseli, a László királyról szóló fejezet (amelyet Makk Ferenc írt) egyértelmű mondatokkal kezdődik:

„A magyar középkor egyik leghíresebb, legnépszerűbb királyja I. Béla és lengyel felesége (Rycheza vagy Adelhaid) gyermeke volt, aki bátyjával, Gézával együtt Lengyelországban, 1040 körül született. Neve szláv eredetű, a Vladisláv keresztnévből származik, a jelentése: hatalom és dicsőség. Életének első hat-hét évét lengyel földön töltötte, ahonnan 1048 táján Béla családjával hazatért Magyarországra.”

Az igazi megerősítést azonban ugyanennek a könyvnek, ugyancsak Makk Ferenc által írt, I. Béláról szóló fejezetében találjuk:

„...a fiatal herceg (tehát I. Béla – szerk. megjegyzése) részt vett a Balti-tenger mellékén élő pogány pomeránok elleni hadjáratban, ahol is derekasan helytállt, s párviadalban fényes diadalt aratott egy pomerán vezér felett. Győzelme jutalmaként feleségül vehette Mieszko fejedelem Rycheza (mások szerint Adelhaid) nevű leányát, s a kapott birtokok és jövedelmek méltó hercegi udvartartást biztosítottak a házaspár számára. /.../ Lehet, hogy felesége néhány évvel idősebb volt nála, minthogy annak születése 1015 előttre, míg Béláé az 1015-1020 közötti időre tehető.”

Itt a titok feloldása: II. Mieszko - ismételjük csak: 1013-ban lett Rycheza az ő felesége. Ha a László király édesanyjának születését 1015 előttre teszik, lehetett-e az a királyi pár gyermeke, akit anyja után Rychezának neveztek? Bizony! A későbbi Szent László király tehát a jelek szerint valóban II. Mieszko unokajaként született Lengyelországban, s kezdetben ott is nevelkedett. Félig magyar, félig lengyel.

Maradjon is az örökre, akinek ma látjuk: a magyar-lengyel vegyesházasságból származó, a legendás lovag-király és a Magyarországon élő lengyelség védőszentje.

JEDEN Z NAJWYBITNIEJSZYCH
WĘGIERSKICH WŁADCÓW,
ŚWIĘTY WŁADYSŁAW URODZIŁ SIĘ
W POLSCE. JEGO MATKA BYŁA POLKĄ.
NIC WIĘC DZIWNEGO, ŻE ZOSTAŁ ON
PATRONEM WĘGIERSKIEJ POLONII

Syn Rychezy

A KIM BYŁA JEGO MATKA RYCHEZA,
ŻONA KRÓLA WĘGIERSKIEGO BÉLI I,
OJCA WŁADYSŁAWA?
W LEKSYKONACH ZNAJDUJEMY
UDOKUMENTOWANĄ JEDNĄ JEDYNĄ
KRÓLOWĄ O IMIENIU RYCHEZA,
KTÓRA ZMARŁA W 1063 ROKU.
BYŁA NIEMKĄ Z NADRENI.
W 1013 ROKU ZOSTAŁA ŻONĄ MIESZKA II,
ICH SYNEM BYŁ KAZIMIERZ ODNOWICIEL...
PARZE KRÓLEWSKIEJ URODZIŁY SIĘ
JESZCZE DWIE CÓRKI

Natomiast Rycheza, która nas interesuje, to matka węgierskiego króla Władysława I, kanonizowanego w roku 1192. Niestety, nic o niej nie wiemy. Historycy w takiej sytuacji bezradnie rozkładają ręce... a może jednak da się logicznie poskładać te rozsypane puzzle?

Wątpliwości i znaki zapytania pojawiają się po przeczytaniu odpowiedniego fragmentu kroniki *Gala Anonima*, która była pisana kilka lat po śmierci świętego Władysława. (Święty król urodził się w Polsce ok. roku 1040, od 1077 do 1095 panował na Węgrzech).

Gal Anonim, którego często uważa się za Anonymusa, autora „*Gesta Hungarorum*” tak pisze w kronice z roku 1112:

„Ten Władysław od dzieciństwa chowany był w Polsce i pod względem obyczajów i sposobu życia niejako stał się Polakiem. Mówią, że takiego króla nigdy Węgry już nie miały i że pola po nim nigdy w plon nie obfitowały”. (Anonim tak zwany *Gal* – *Kronika polska*, księga I – 27 – przekład: Roman Grodecki, Ossolineum, 1968.)

O jego matce, czyli polskiej żonie Béli I, *Gal Anonim* nie pisze ani jednego słowa, tylko o wychowaniu Władysława w Polsce i że „niejako stał się Polakiem”...

Ale historyk *Endre Kovács* badający starannie wspólne punkty historii polskiej i węgierskiej w swoim opracowaniu „*Węgrzy i Polacy w wirach historii*”, które ukazało się w Budapeszcie w 1937 roku, tak pisze:

„Z małżeństwa króla węgierskiego Béli I z Rychezą pochodzi Géza, László (Władysław) i Lambert...” Wygnany bowiem z kraju książę Béla szukał schronienia u Bolesława Śmiałego, w Polsce się ożenił. Później Bolesław pomógł mu odzyskać tron węgierski, podobnie jak jego synowi Władysławowi.

A więc czy matka św. Władysława była Polką? Czy nosiła imię Rycheza? Czy możemy zakładać, że imię Rycheza (czy inaczej Ryksa) było popularne wśród wyższych stanów ówczesnej polskiej społeczności? Dlaczego nie, jeśli sama królowa to imię nosiła.

Wiele drobnych wzmianek, dowodów w końcu układa się w obraz, „wypełniający” lukę, która powstała w wyniku tego, że współczesny Władysławowi i jego matce *Gal Anonim* nie pisał o tym.

Dwaj wyśmienici badacze węgierskiego średniowiecza Gyula Kristó i Ferenc Makk w swojej książce „*Władcy dynastii Arpadów*” (Budapeszt, 1988) rozdział poświęcony królowi Władysławowi rozpoczynają jednoznaczными zdaniem:

„Jednym z największych, najslawniejszych królów węgierskiego średniowiecza był syn króla Béli I i jego polskiej żony (Rychezy lub Adelajdy), który podobnie jak jego starszy brat Géza urodził się w Polsce, ok. 1040 roku. Jego imię pochodzi od słowiańskiego Vladislav i oznacza potęgę i chwałę. Pierwsze sześć – siedem lat spędził na polskiej ziemi, skąd ok. roku 1048 przybył na Węgry z rodziną Béli.”

A prawdziwe potwierdzenie znajdujemy w tej samej książce, w rozdziale napisanym przez Ferenc Makk'a a dotyczące króla Béli.

... młody książę [Béla I – przyp. red.] wziął udział w walkach przeciwko pogańskim Pomorzanom, gdzie odznaczył się męstwem i odwagą, i gdzie w pojedynku pokonał księcia Pomorzan. W nagrodę za to książę Mieszko oddał mu córkę Rychezę (wg innych Adelajdę) za żonę i przeznaczył wszystkie dochody z Pomorza dla utrzymania jego dworu (...)” Prawdopodobnie żona Béli była kilka lat starsza od niego.

I mamy chyba rozwiązanie zagadki: Mieszko II ożenił się z Rychezą w 1013 roku. Jeśli założymy, że matka króla Władysława urodziła się przed 1015 r., to dziecko pary królewskiej, ich córka otrzymała po matce imię Rycheza. Czyli późniejszy król św. Władysław w świetle tego rzeczywiście urodził się jako wnuk Mieszka II. Urodził się w Polsce i tam też się wychował. Jest więc pół Węgrem, pół Polakiem.

I niech pozostanie na zawsze tak, jak to dzisiaj widzimy: pochodzący z polsko-węgierskiego małżeństwa legendarny królrzyca, dzisiaj patron Polonii węgierskiej.

tłum. Iga Zeisky

W DNIU 21 MAJA W KOŚCIELE POLSKIM MIAŁA MIEJSCE NIECODZIENNA UROCZYSTOŚĆ. PODCZAS MSZY ŚWIĘTEJ, PRYMAS WĘGIER KARDYNAŁ PÉTER ERDŐ WRAZ Z NUNCJUSEM APOSTOLSKIM ABP. JULIUSZEM JANUSZEM DOKONAŁ UROCZYSTEJ INSTALACJI RELIKWII ŚW. KINGI, INAUGURUJĄC TYM SAMYM NOWE SANKTUARIUM WĘGIERSKO-POLSKIEJ ŚWIĘTEJ. RELIKWIE ŚW. KINGI WRAZ Z RELIKWIARZEM OFIAROWAŁY POLSKIEJ PARAFII W BUDAPESZCIE KLARYSKI ZE STAREGO SĄCZA

Święta Kinga

Święta Kinga Arpadówna (1234-1292) jest znana i czczona nie tylko w Polsce, ale także na Węgrzech, gdzie się urodziła. Kinga zwana też Kunegundą, córka węgierskiego króla Béli IV i Marii, córki cesarza greckiego Teodora I, była żoną księcia Bolesława Wstydliwego. Jej małżeństwo z Bolesławem Wstydliwym odnowiło dawny sojusz Piastów małopolskich z Arpadami. Po śmierci męża założyła najświeższy w Polsce klasztor klarysek w Starym Sączu, do którego sama wstąpiła. Była też inicjatorką kanonizacji św. Stanisława Biskupa i pokryła koszty związane z procesem w Rzymie.

Św. Kinga jako księżna małopolska wywierała znaczny wpływ na politykę państwa i sprzyjała zacieśnianiu związków polsko-węgierskich. Potrafiła łączyć głębokie życie modlitwy z troską o rozwój społeczny kraju nękane przez najazdy Tatarów. Była władczynią głęboko przywiązaną do swojej nowej ojczyzny. Podczas najazdu Tatarów oddała na potrzeby wojenne cały swój, olbrzymi jak na owe czasy, posąg liczący 40 tys. grzywien, z których część została przeznaczona na odbudowę zniszczonych miast, kościołów i klasztorów. Mówiono o niej, że miała duszę pokorną, pobożną ale i „polityczną”, dlatego nawet gdy została klaryską niejednokrotnie wspomagała swą radą, autorytetem i modlitwą poczynania nowego księcia Leszka Czarnego.

Kierując się pobożnością i franciszkańskimi ideałami pojmowanymi bardzo ascetycznie św. Kinga wraz z mężem złożyła śluby czystości. Owdowiawszy – po 40 latach białego małżeństwa – wstąpiła do ufundowanego przez siebie klasztoru klarysek w Starym Sączu. Tam, nadal zafascynowana duchowością św. Franciszka z Asyżu, oddała się służbie Bogu i ludziom żyjąc w wyciszeniu, umartwieniach i pokorze, ale i aktywności. To św. Kinga przypisuje się wprowadzenie do programu zajęć w klasztorze wspólnych modlitw oraz pieśni i kazań w języku polskim. W życiu duchowym była wierna zasadom duchowości franciszkańskiej, odznaczała się umiłowaniem cnoty czystości i miłosierdziem wobec potrzebujących.

Jesienią 1291 roku zapadła na ciężką chorobę, którą znosiła z podaniem się woli Boga i pogodą ducha do końca życia – także wtedy przygotowywała szaty dla wdów i sierot. Gdy zmarła, została pochowana pod posadzką klasztornej kaplicy, jednak sława łask i cudów doznawanych przy jej grobie oraz napływ pielgrzymów sprawiły, że wkrótce potem przeniesiono jej szczątki do cennych relikwiarzy.

Sławę świętości Kingi od niepamiętnych czasów – co było wówczas równoważne z beatyfikacją – ogłosił w 1690 roku papież Aleksander VIII. Kanonizował ją Jan Paweł II 16 czerwca 1999 roku w Starym Sączu.

Św. Kinga jest patronką górników wydobywających sól. Legenda głosi, że Kinga, widząc nędzę materialną mieszkańców Bochni, wskazała miejsce, gdzie miała znajdować się sól i tak rozpoczęła swą działalność bocheńska kopalnia soli. Do najpopularniejszych jednak należały legendy o cudach św. Kingi powstrzymującej najazdy Tatarów oraz o cudownym odkryciu Dunajca i powstaniu Tatr z porzuconej korony św. Kingi.

Uroczystości w Polskim Kościele, a potem w Domu Polskim odbywały się w obecności najwyższych dostojników węgierskiego Kościoła, przedstawicieli Stolicy Papieskiej, pani ambasador RP na Węgrzech Joanny Stępińskiej, kierownika Wydziału Konsularnego Teresy Notz, polskich

księży pełniących posługę kapłańską na Węgrzech, burmistrza Starego Sącza Mariana Cyconia, przedstawicieli Samorządów Mniejszości Polskiej na Węgrzech z przewodniczącym OSMP dr Konradem Sutarskim, a także licznie przybyły z Budapesztu, Tatabánya, Szekesfehervaru, Pécsu, Győr, Dunajváros Polonii oraz polskich i węgierskich wiernych. Uroczystej mszy świętej przewodniczył prymas Węgier kardynał Péter Erdő, a towarzyszył mu nuncjusz apostolski ksiądz abp. Juliusz Janusz, który udzielił czterem osobom sakramentu bierzmowania.

Po uroczystej mszy świętej wszystkich gości witali w ogrodzie Domu Polskiego ksiądz Leszek Kryza oraz przedstawiciele Stowarzyszenia Katolików Polskich na Węgrzech.

Pani ambasador Joanna Stępińska witając zebraną w Domu Polskim węgiersko-polską wspólnotę powiedziała: „Złożenie relikwii św. Kingi w Polskim Kościele w Budapeszcie ma swoją głęboką symboliczną wymowę. To tak, jakby św. Kinga powróciła na swoją ziemię ojczystą, ale jednocześnie została z nami Polakami, bo jej relikwie spoczywają na ziemi węgierskiej, ale w polskiej świątyni, gdzie Polacy i Węgrzy razem się modlą i przeżywają chwile radości i smutku...”

Następnie wystąpiła Grupa Teatralna „Żaczek” ze Szkoły Podstawowej im. św. Kingi w Podstolicach prezentując sceny z życia świętej patronki.

Ten dzień był również dorocznym polsko-węgierskim odpustem ku czci patronki budapeszteńskiego Kościoła Polskiego – Matki Bożej Wspomożycielki Wiernych.

Wiele też serdecznych życzeń otrzymał tego dnia ksiądz Leszek Kryza, który właśnie 21 maja obchodził 15-stą rocznicę święceń kapłańskich.

Wiele oczekiwań, niepokoju, pytań – jak Polska przyjmie *Benedykta XVI*, czy będzie chociaż po części tak, jak w czasie wizyt apostolskich *Jana Pawła II*, ilu ludzi przyjdzie na spotkania z papieżem...?

I jeszcze pogoda – w Warszawie ulewny deszcz, prognozy na spotkania w Krakowie – deszcz i zimno. Lecz mimo wszystko Polacy pokazali, sobie i światu, że trwają w wierze, że pozostają wierni Kościołowi i Jego Zwierzchnikowi nie dlatego, że to ich Rodak, ale dlatego, że to on właśnie jest Zastępcą Chrystusa na ziemi.

I potrafią słuchać. Słów serdecznych, życzliwych, ale i wymagających, stawiających przed nami trudne i ważne zadania.

„Wraz z wyborem *Karola Wojtyły* na

Trwajcie, mocni w wierze

BENEDYKT XVI NA KRAKOWSKICH BŁONIACH

Stolicę św. Piotra, by służył całemu Kościołowi wasza ziemia stała się miejscem szczególnego świadectwa wiary w Jezusa Chrystusa. [...] Niech nie zabraknie światu waszego świadectwa!” (z homilii *Benedykta XVI* w czasie Mszy św. w Krakowie).

Uczestnicząc w uroczystościach na Błoniach czuć było wyraźnie atmosferę oczekiwania. Co Ojciec św. powie, jak się zachowa? Przyzwyczailiśmy się do spotkań z *Janem Pawłem II*. *Benedykt XVI* już od trzech dni pielgrzymujący po naszym kraju zdążył zaskoczyć swą spontanicznością, pokorą, serdecznością. Tak było i tutaj. „*Kraków wita Cię, Kraków dziękuje Ci...*” brzmiało na Błoniach już od 7.00 rano. Atmosfera modlitwy, wyciszenia, wciąż napływający nowi pielgrzymi, mimo zimna, błota (ale nie deszczu!!!) i jakby wyczuwalna w powietrzu duchowa obecność *Jana Pawła II*. Jego osoba powracała bardzo często w słowach *Benedykta XVI*, w wystąpieniach Kardynała *Stanisława Dziwisza*, w modlitwach wiernych. Ale nie było to tylko sentymentalne wspomnienie pobytów *Jana Pawła*

Rodaków, zakosztować waszej wiary, z której wyrósł i upewnić się, czy w niej trwacie. Chciałem też z tego miejsca prosić Boga, by zachował w was dziedzictwo wiary, nadziei i miłości, jakie pozostawił światu, a wam szczególnie Jan Paweł II”. To zadanie, zobowiązanie, które Następca św. Piotra przekazał nam – Polakom.

Papieska pielgrzymka dobiegła końca. Pomimo wszelkich wcześniejszych obaw odkryliśmy w Ojcu św. ojca, przewodnika, szczęśliwego z tego, co zastał w Polsce, umocnionego wiernością Chrystusowi i serdecznością Polaków. Ale i proszącego byśmy tego, co zyskaliśmy przez 25 lat pontyfikatu *Jana Pawła II* nie zaprzeczali. Byśmy trwali mocni w wierze, nadziei i miłości. Byśmy „skarbem wiary dzielili się z innymi narodami Europy i świata, również przez pamięć o waszym Rodaku, który jako Następca św. Piotra czynił to z niezwykłą mocą i serdecznością”.

s. Anna Tobiasz

w jego „ukochanym Krakowie”. W czasie homilii *Benedykt XVI* mówił: „Pragnę przed wszystkim spotkać żywych ludzi, jego

fol. M. Rajtar-Szabó

Polonijne zakończenie roku szkolnego

W dniu 10 czerwca w XI dzielnicy Budapesztu, w Sali Paradnej Liceum im. św. Emeryka odbyło się uroczyste zakończenie roku szkolnego, zorganizowane po wieloletniej przerwie wspólnie przez dwie szkoły: Ogólnokrajową Szkołę Polską na Węgrzech oraz Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Ambasadzie RP w Budapeszcie. Uroczystość swą obecnością zaszczytili: ambasador RP na Węgrzech Joanna Stępińska oraz przewodniczący OSMF dr Konrad SutarSKI.

Pani ambasador Joanna Stępińska w swoim wystąpieniu podkreśliła fakt, iż dobrze stało się, że obie nasze polskie szkoły postanowiły zorganizować wspólne pożegnanie roku, wszak łączy to naszą polską społeczność na Węgrzech, a także mówiła o wartości i znaczeniu języka polskiego w dobie członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Kierująca Szkolnym Punktem Konsultacyjnym przy Ambasadzie RP w Budapeszcie Beata Mondovics podziękowała darczyńcom, którzy sponsorowali działania szkoły, a także wręczała symboliczne tytuły „Przyjaciela Szkoły”. Ewa Słaba-Rónay – dyrektor Ogólnokrajowej Szkoły Polskiej nazwała szkołę „żywym pomnikiem narodowej kultury, którego żadne burze historii nie są w stanie zburzyć”. Mówiła także o wspólnej potrzebie budowy takiego pomnika.

Były okolicznościowe nagrody, kwiaty, a także występy w wykonaniu uczniów obu szkół, przygotowane pod fachową opieką

pań: Alicji Papiewskiej, Anny Petrovics i Krystyny Dobi.

Łącznie w obu szkołach, we właśnie zakończonym 2005/2006 roku szkolnym uczyło się około 300 dzieci, wywodzących się głównie z rodzin polonijnych.

(b.)

Fot. Nándor Juhos

W służbie nauki i wolności

Sala Collegium im. Józsefa Eötvösa wypełniła się dostojnymi gośćmi. Licznie przybyli przedstawiciele mediów. Odsłonięto tablicę pamiątkową człowieka, który był tak samo blisko Węgrów jak i Polaków. Profesor **Wacław Felczak** był kultową postacią, który swoją znakomitą książką podarował Polakom burzliwą historię Węgier, która tak często przeplata się z polską.

Dla studentów historii w Krakowie „profesor był zawsze jasnym punktem, który ich nauczył, że zawsze warto być przyzwoitym, nawet i w tych trudnych czasach”. Co prawda **Wacław Felczak** nie był wtedy oficjalnie profesorem UJ, wszyscy studenci natomiast tak go tytułowali. Założyciele Węgierskiej Partii Młodych Demokratów, **László Kóvér** i **Viktor Orbán**, zaprosili kiedyś profesora na wykład. To on ich namawiał do założenia partii, słowami: „co prawda was zamkną, ale nie będziecie długo siedzieć”. Sam profesor przesiedział wiele lat w więzieniu, służąc nauce i wolności, to było jego pasją. Brał udział w walce niepodległościowej, w działaniach podziemnych i kurierskich, narażając swe życie dla dwóch narodów zarazem. Wykładowców dzielił na dwie grupy, na tych co siedzieli i na tych co dopiero będą. W Krakowie miał wykłady o ogromnym zainteresowaniu, nosiły one tytuł „Budząca się świadomość narodowa we wschodniej i środkowej Europie”, którymi zapowiedział wielkie zmiany. Pokazał procesy prowadzące do niepodległości, temat stał się historią.

O prof. **Felczaku** można napisać niejedną książkę. Profesor **István Kovács** przybliżył tylko fragmenty jego życia. Poeta **Sándor Csoóri** podzielił się wspomnieniami i wierszami, a samego odsłonięcia tablicy dokonał polski minister, **Andrzej Przewoźniak**. Tablic pamiątkowych jednak nie wieszają się bez powodu. Najważniejsze jest to, żeby młoda generacja przynajmniej wiedziała o ikonach nie tak odległych czasów. Musi być świadoma, że ta historia nie działa się tak dawno, chociaż wydaje się daleka. Nie można o niej zapomnieć.

A TUDOMÁNY ÉS A SZABADSÁG SZOLGÁLATÁBAN

Az Eötvös József Kollégium díszterme prominens vendégekkel telt meg. A saját is fokozottan érdeklődött. Egy olyan ember emléktáblája került leleplezésre, aki közel állt lengyelekhez és magyarokhoz egyaránt. **Wacław Felczak** professzor kultikus személyiség volt, aki nagyszerű könyv alakjában aján-

dékozta meg a lengyeleket Magyarország viharos történelmével, amelyet sok szál fűz a lengyel történelmhez.

A krakkói történelemszakos diákok számára „a professor mindig követhető fénypont volt, akitől megtanulták, hogy a legnehezebb időkben is érdemes tisztességesnek lenni”. Bár **Wacław Felczak** hivatalosan akkor nem volt a Jagelló Egyetem professzora, a diákok csak így szólították. A Fiai Demokraták Szövetségét alapító **Kóvér László** és **Orbán Viktor** egy alkalommal budapesti előadás megtartására

kérte fel őt. **Wacław Felczak** pártalapítást szorgalmazott, ezekkel a szavakkal: „igaz, hogy lecsuknak titeket, de nem fogtok sokáig ülni”. Ő maga több évet töltött börtönben, a tudomány és a szabadság szolgálata miatt, ami alapszenvédelme volt. A függetlenségi harcból, a földalatti tevékenységből és a futóhálózat működéséből bőven kivette a részét, élete kockázatával két nemzetet szolgálva. Az egyetemi oktatókat két csoportra osztotta, az egyik, aki már ült és a másik, aki fog. Krakkóban előadásainak hatalmas sikere volt, amelyeket „Az ébredő nemzet tudat Közép- és Kelet-Európában” címmel tartott, ezekben megjósolta a nagy változásokat. Rámutatott a folyamatokra, amelyek a függetlenséghez vezetnek, témája történelemmé vált.

Felczak professzoráról számos könyvet lehetne írni, **Kovács István** professzor csak részleteket mutatott életéből. **Csoóri Sándor** megosztotta emlékeit és verseit a közönséggel, a táblát pedig **Andrzej Przewoźniak** lengyel miniszter leplezte le. Emléktáblákat persze nem céltalanul állítanak. A legfontosabb az, hogy a fiatal generációk legalább hallomást szerezzenek a közelmúlt szentképeiről. Tisztában kell lenniük azzal, hogy ez a történelem nem is olyan régen történt, mégha távolinak is tűnik. Felejteni nem szabad.

David Zeisky

W dniach od 26 do 28 maja w V dzielnicy Budapesztu odbywał się Letni Festiwal Kultury, w którym od lat uczestniczą również goście z Polski, a tym razem doskonale nam znani z wcześniejszych występów w Budapeszcie ZPiT „Krakowiacy” i Balet Dworski „Ardente Sole”, którzy w tym roku wchodzili w skład oficjalnej delegacji I dzielnicy Krakowa, zaproszonej przez burmistrza V dzielnicy Budapesztu *Pala Steinera* do udziału w spotkaniu przedstawicieli bratnich miast Lipótváru, a delegacji tej przewodził przewodniczący Rady i Zarządu dzielnicy I Krakowa *Wojciech Kozdroniewicz*. Również na zaproszenie burmistrza V dzielnicy Budapesztu Letni Festiwal Kultury swą obecnością zaszczyliło pani ambasador RP na Węgrzech *Joanna Stempińska*. W sobotę goście festiwalu przeszli barwnym korowodem śródmiejskimi ulicami, a następnie w towarzystwie zespołów z Berlina i Pragi wystąpili w kon-

Ambasadorzy polskiej kultury w Budapeszcie

cercie artystów z bratnich miast tej dzielnicy.

Tradycyjnie już od lat, drugi dzień festiwalu letniego poświęcony jest kulturze mniejszościowej. Na scenie plenerowej występowali artyści słowaccy, romscy, serbscy, niemieccy, rumuńscy, rusińscy, bułgarscy, a tym razem Samorząd Mniejszości Polskiej V dzielnicy reprezentowanie polskiej kultury powierzył właśnie tym dwóm znakomitym zespołom. Ze suitą krakowską wystąpił Zespół Pieśni i Tańca „Krakowiacy”, który powstał w 1951 roku dzięki pomocy Krajowej Spółdzielni Pracy, a od końca lat 80-tych Urząd Królewskiego Stołecznego Miasta Kraków wpisał go

w rejestr gminnych instytucji kultury, a obecnie jest Zespołem Miasta Krakowa. Zespół po raz pierwszy koncertował na Węgrzech w 1963 roku, a ostatnio oglądaliśmy go w Budapeszcie dwa lata temu, kiedy to podobnie jak teraz był gościem SMP V dzielnicy. Młodzi artyści oczarowali widownię werwą, młodą i przepięknymi strojami.

Z fragmentami spektaklu baletowo-pantomimicznego „Na Wawelskim Dworze” wystąpił znakomity Balet Dworski „Ardente Sole”. Spektakl przedstawia tańce dworskie wykonywane na Dworze Wawelskim w XVI wieku. Odtworzone na podstawie traktatów tańca choreografie, świadczą o wysokim

poziomie technicznym tańczących dworzan, jak również o różnorodności i bogactwie kroków, figur i form tanecznych. Dwór Wawelski w XVI wieku to miejsce, gdzie krzyżują się wpływy kultur wschodnich z zachodnimi, co widoczne jest w sztuce tanecznej. Na balach i w baletach dworskich spotykają się włoskie *passamezzo*, baletto, a także francuskie *gajardy*, *pawany*, *turdiony* i *kuranty*. Przedstawiona w spektaklu historia dworskich intryg, miłości i zazdrości jest pretekstem do pokazania wspomnianych form tanecznych, a także wysokich umiejętności tancerzy prezentujących trudną i skomplikowaną technikę tańca renesansowego. Całości obrazu do-

pełniają elementy pantomimiczne wzorowane na ceremoniale dworskim z epoki, jak również inspirowane ikonografią bogate kostiumy reprezentujące najważniejsze style w modzie panujące na Dworze Wawelskim. Choreografię przygotowali *Romana Agnel* i *Fabritio Caroso*.

Zarówno „Krakowiacy” jak i „Ardente Sole” nagrodzone zostały gorącymi oklaskami, a pomimo złej aury na plac Wolności przyszli turyści, a także mieszkańcy V dzielnicy, wśród których obok występów zespołów artystycznych, bardzo ciekawych folderów prezentujących przede wszystkim Małopolskę, a udostępnionych przez budapeszteński Oddział Polskiego Przedstawicielstwa Turystycznego, dużym powodzeniem cieszyła się degustacja przywiezionych z Krakowa specjalów kuchni polskiej, a wszystko to było doskonałą promocją polskiej kultury nad Dunajem.

(b.)

Tata Város Önkormányzata először 2000-ben, a Tata-Tatabánya Európa Nap tiszteletére szervezett írásbeli vetélkedőt tatai középiskolásoknak a testvérvárosi kapcsolatok népszerűsítésének céljával. Akkor – a vetélkedősorozat nyitányaként – Tata valamennyi akkori testvérvárosáról tettünk fel kérdéseket, az első díj pedig egy németországi kirándulás volt. Az ezt követő években Olaszország, a Felvidék, Franciaország, Erdély és Hollandia került terítékre, és a legjobbak is stílszerűen olaszországi, szlovákiai, franciaországi, erdélyi és hollandiai utazáson vehettek részt.

2006-ban a Tatai Lengyel Kisebbségi Önkormányzattal közösen hirdettünk vetélkedőt, „Kard és kupa” címmel, melynek témája Lengyelország, és lengyel testvérvárosunk, Pinczów volt.

A vetélkedő résztvevői szokásos módon 3 fős csapatok voltak. A vetélkedő egy feladatlap csomag otthoni kitöltéséből állt. A versenyen 11 csapat vett részt: az Eötvös József Gimnáziumból 10, a Református Gimnáziumból 1 versenyző érkezett.

A „Mazurka” nevű csapat nyerte meg a versenyt.

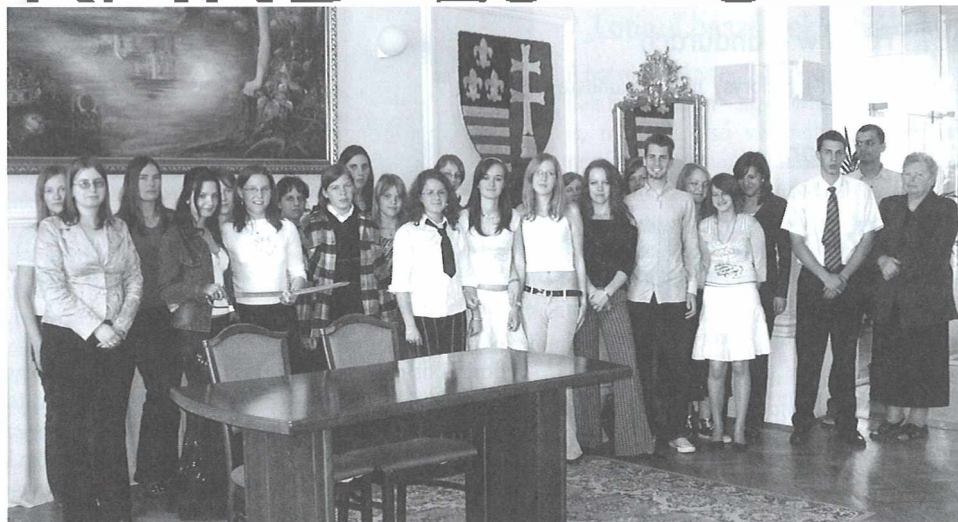
A csapat tagjai az Eötvös József Gimnázium diákjai: Berényi Viola, Varga Ramóna és Halmi Nikolett voltak.

Ők júliusban dél-lengyelországi kiránduláson vesznek részt. A 2. és 3. helyezett, valamint az esszékérdésre legkidolgozottabb választ adó csapat tagjai könyvjutalomban részesültek.

Osgyáni Zsuzsanna (Tata)

A fotón az eredményhirdetésen megjelent versenyzők, valamint Hetényi Tamás, Tata polgármestere és Bros Stanisławné láthatók. A győztes csapatból ketten voltak jelen, az ő közöttük látható a Pinczów városától 2003-ban kapott kard.

KARD ÉS KUPA

Polski Las...

W dniu 29 kwietnia już po raz czwarty, Samorząd Mniejszości Polskiej II dzielnicy Budapesztu przy współpracy miejscowych służb leśnych, zorganizował akcję sadzenia tzw. „Polskiego Lasu”. Tym razem, tak jak i w roku ubiegłym, nieopodal Cedra Libańskiego w II dzielnicy Budapesztu przy ulicy Kondor posadzono 1500 drzewek mieszanych: dzikich czereśni, klonów, lip, które zostały zakupione z funduszy tego samorządu, a posadzili je budapeszteńscy Polonusi, w liczbie około 20 osób, przede wszystkim członkowie Klubu Filmowego prowadzonego przez SMP II dz. i budapeszteński Instytut Polski.

Jak zapewniła nas przewodnicząca tego samorządu Maria Felföldi, bez względu na to czy w najbliższych wyborach powstanie w II dzielnicy SMP, czy też nie, akcja sadzenia „Polskiego lasu” będzie w przyszłości kontynuowana. Sobotniemu zalesianiu budapeszteńskich parków towarzyszyła znakomita aura oraz polonijny piknik pod ponad 120-letnim Cedrem Libańskim, który jest jednym z trzech najstarszych okazów tego gatunku w Europie.

Na zdjęciu obok widoczna jest posadzona w ubiegłym roku ku pamięci papieża Jana Pawła II, dzika czereśnia, która jak widać ma się znakomicie.

(b.)

Nikt dotąd nie policzył piosenek i pieśni, stworzonych podczas pierwszej światowej wojny przez żołnierzy oraz oficerów w mundurach Legionów Polskich. Pisali nie tylko ludzie wykształceni. Wielu autorom naukę – po kilku klasach – przerwała wojna, a oni jako ochotnicy ruszyli na front w szeregach pierwszej, drugiej brygady, zgłosili się do kawalerii czy legionowej artylerii...

Poeci w mundurach

Znamy nazwiska i życiorysy tylko kilkunastu

Kartka z historii

Oficerowie 1 brygady Legionów Polskich.
Rys. Jan Gumowski

Tak śpiewali legioniści...

autorów: „Pieśń o wodzu miłym” napisał Wacław Kostek-Biernacki, po drugiej wojnie zamordowany w więzieniu PRL. Jednym z autorów „Pierwszej brygady” był Andrzej Hałaciński, w 1940 roku zgładzony w Katyniu, do ochotniczej służby w Legionach w piosence „Wstąp, bracie” zachęcał Bolesław Wieniawa-Długoszowski, późniejszy adiutant i wieloletni przyjaciel marszałka Józefa Piłsudskiego, o walczącej na Węgrzech drugiej brygadzie pisał Józef Englicht. Niektórzy z autorów nie mieli okazji długo cieszyć się swoimi tekstami. Tadeusz Oster-Ostrowski zginął na Wołyniu w marcu 1916 roku i gdyby tego nie zanotowano wyraźnie w dokumentach, to za utwór anonimowy mógłby po latach ktoś uznać jego piosenkę o „Pierwszej kadrowej”. Historykowi, który dotyka tematu legionowej pieśni, stale brakuje nazwisk, a kłaniają się słowa „autor anonimowy”...

Anonim walczył na Wołyniu ?

Anonimowy był niestety autor żartobliwej piosenki, wywodzącej się z przysłowia o „Polaku i Węgrze – dwóch bratankach”. Godzinami przeglądając można śpiewniki, powstające w różnych legionowych pułkach i brygadach, a później zebrane w całość i wydane drukiem – i nigdzie nie natrafi się na jakieś bliższe informacje o tym tekście. No, poza wskazówką, że piosenkę śpiewano... w legionach. Kto z czytelników wie więcej – niech podpowie. Ja zakładam, że mimo tak sympatycznych, prowęgierskich akcentów nie powstała ona w czasie walk 2 brygady legionów w Karpatach, bo polscy legioniści nie mieli tam okazji do spotykania Honwedów

z armii austro-węgierskiej. Jeśli więc nie w roku 1914 lub 1915, to może później, na Wołyniu? Tu nasi chłopcy współdziałali z węgierskimi jednostkami 128 brygady Honwedów, XXI brygady austro-węgierskiej i kawalerzystami z 11 dywizji Honwedów. W 1915 i 1916 roku spotykali Węgrów nie tylko w czasie walk pod Kuklami czy Kostiuchnowką. Widywali, gdy zmęczony wojną front zastęgl, a przez kilkanaście zimowych tygodni zaczęły tętnić życiem ziemianki oraz baraki nad rzeczką Garbach, w rejonie Kołodja, Optowej, Maniewicz, Liszniówki, Karasina i innych wołyńskich miejscowości...

„Kury mówią po łacinie...”

Sześciowrotkowa piosenka, którą cytujemy – bez nawet jednej ingerencji w tekst – jest podobna i równocześnie inna od wielu legionowych utworów z lat pierwszej wojny światowej. Podobna, bo pojawia się w niej żołnierz i dziewczyna, a o tym najczęściej pisali autorzy w mundurach. Inna, gdyż nie wspomina Józefa Piłsudskiego – a jego osobę często włączano do tekstu – i nie rzuca obelg pod adresem Moskali, jak np. w tekście „Hej, polscy żołnierze”, gdzie „Moskal jest swinią, [która] rozwalila się na polskiej krainie...”

Nie pytajcie jednak, w jakim języku jest ta piosenka. Oprócz polskich niewątpliwie zauważycie kilka poprawnie napisanych słów ukraińskich („komin” czyli „kominek”, „kraj” – „kraj”, ukraiński „med” to nasz „miód”), ale większość to przekręcone słowa polskie i ukraińskie lub wyrazy wtrącone bez sprawdzenia w słowniku, którego przecież nie było w okopach czy ziemiankach. Ale skoro w tej

piosence „kury mówią po łacinie”, to wybaczyć trzeba anonimowemu autorowi, że na dziewczynę „piękną jak łania” dał spojrzeć dwóm bratankom: polskiemu Legioniście oraz Honwedowi i prosił dla nich o Boże błogosławieństwo...

POLAK, WĘGIER, DWA BRATANKI

*Sedim, legim pri kominie,
Kury mówią po łacinie,
Emi, remi, rewerende,
Multum tedi pil ja będę.*

*Polak, Węgier, dwa bratanki,
I do szabli i do szklanki,
Oba zuchy, oba żwawi,
Niech im Pan Bóg błogosławi.*

*Ty przykaszna ma diwica,
Ty sem prosta kiedy świca.
W całych Uhrach nie ma taki,
Nie kochaj ty sem szłapaki.*

*Budiesz jadła, budiesz piła,
Byłeś tylko mne lubiła.
Budiesz sedet u mne doma,
Ne dam te widit nekoma.*

*Colnim medu lub tokaju,
Truneczku naszego kraju,
Pry nas dziwczce kimby łania
Hopsa sem te basa zania.*

*Polak, Węgier, dwa bratanki,
I do szabli i do szklanki,
Oba zuchy, oba żwawi,
Niech im Pan Bóg błogosławi.*

Stanisław M. Jankowski

Eddig senki sem vette számba azokat a katonanótákat, amelyek az első világháború idején közlegények és tisztek szereztek a lengyel légiókban. Nemcsak művelt emberek írták őket. Sok szerző tanulmányait – néhány osztály után – félbeszakította a háború, és ők önkéntesként indultak az első, a második dandárban, vagy a légiós lovassághoz, tüzérséghez álltak be...

Költők mundérban

Csupán néhány szerző nevét és életrajzát ismerjük: a „Dalt a derék vezéről” Wacław Kostek-Bieracki írta, akit a második világháború után egy börtönben gyilkoltak le a népköztársaság börtönében. „Az első dandár” egyik szerzője Andrzej Halaciński volt, 1940-ben Katyńban pusztították el, a verbuváló „Csatlakozz, pajtas” című dal írója, Bolesław Wieniawa-Długoszowski, aki Józef Piłsudski adjutánsa és éveken át barátja volt, a Magyarországon harcoló második dandárról pedig Józef Englicht írt. Némelyik szerző nem sokáig örülhetett saját szerzeményeinek. Tadeusz Oster-Ostrowski Wołyń területén esett el 1916 márciusában, és ha ezt annak idején nem jegyzi fel pontosan, ismeretlen szerző nótájaként könyvelné el az „Első tartalékos század”-ot. A légiós nóták témáját kutató történészek hiányoznak a nevek, sűrűn ismétlődik az „ismeretlen szerző” kifejezés...

Ismeretlen harcolt Wołyńban?

Ismeretlen a szerzője annak a tréfás dalnak,

Történelmi jegyzet

A légiósok nótái...

Legionisai 3 pulku piechoty, Łódź 1916.
Może śpiewali o Polaku i Węgrze
– dwóch bratankach...

mely a „lengyel-magyar két jó barát” szalóigéből ered. Órákon keresztül lehetne nézegetni a nótáskönyveket, amelyek légiós ezredekben és dandárokban születtek, majd összegyűjtve kiadták őket – sehol sem találunk utalást erre a szövegre. Talán azzal a kivétellel, hogy a nótát... a légiók énekelték. Ha olvasóink közül valaki többet tud – mondja el. Szerintem a kedves magyarbarát akcentusok ellenére a nóta nem a légiós második dandár Kárpátok-beli harcai közben íródott, hiszen ott a lengyelek nem találkozhattak a monarchia hadseregének magyar honvédeivel. Ha nem tehát nem 1914-ben vagy 1915-ben, akkor talán a volhíniai hátságon? A mieink itt működtek együtt a 128-as honvéd-dandár, az osztrák-magyar XXI. dandár és a 11. honvéd huszárhadosztály egységeivel.

1915-16-ban nemcsak a kuklai és kostiuch-nówkai ütközetben találkoztak magyarokkal, hanem akkor is, amikor a kimerült front megmerevedett, és a hosszú téli hetekben étellel teltek meg a Garbach folyó menti barakkok, Kolodja, Optowa, Maniewicz, Liszniówka, Karasina és más környékbeli helységeken...

„Latinul beszélnek a tyúkok...”

A hatversszakos dal, amelyet itt idézünk – eredeti formájában – egyszerre hasonló, de más is, mint az első világháború légiós katonanótái. Hasonló, mert szerepel a katona és a lány, márpedig a mundéros költők javarészt erről beszéltek. Ugyanakkor más, mert nem említi Józef Piłsudskit – pedig nevét gyakran versebe foglalták – és nem szidja a muszkákat, mint pl. a „Hej, lengyel katonák” c. dalban, amelyben „disznó muszka dagonyázik a lengyelek földjén...”

Ne kérdezzék, milyen nyelven írták ezt a nótaszöveget. A lengyel szavakon kívül szerepelnek jól leírt ukrán kifejezések is, többségben vannak azonban elferdített lengyel és ukrán szavak, vagy szótári ellenőrzés nélkül leírt kifejezések, hiszen efféle könyv a lövész-órkokban nem volt kéznél. Ha viszont a szöveg szerint a „tyúkok latinul beszélnek”, akkor meg kell bocsátani az anonim szerzőnek, mert az „őzike-szépségű” leányra szerinte két testvér bámult: a lengyel légiós és a magyar honvéd, akikre Isten áldását kéri...

Ford. Zeisky Dávid

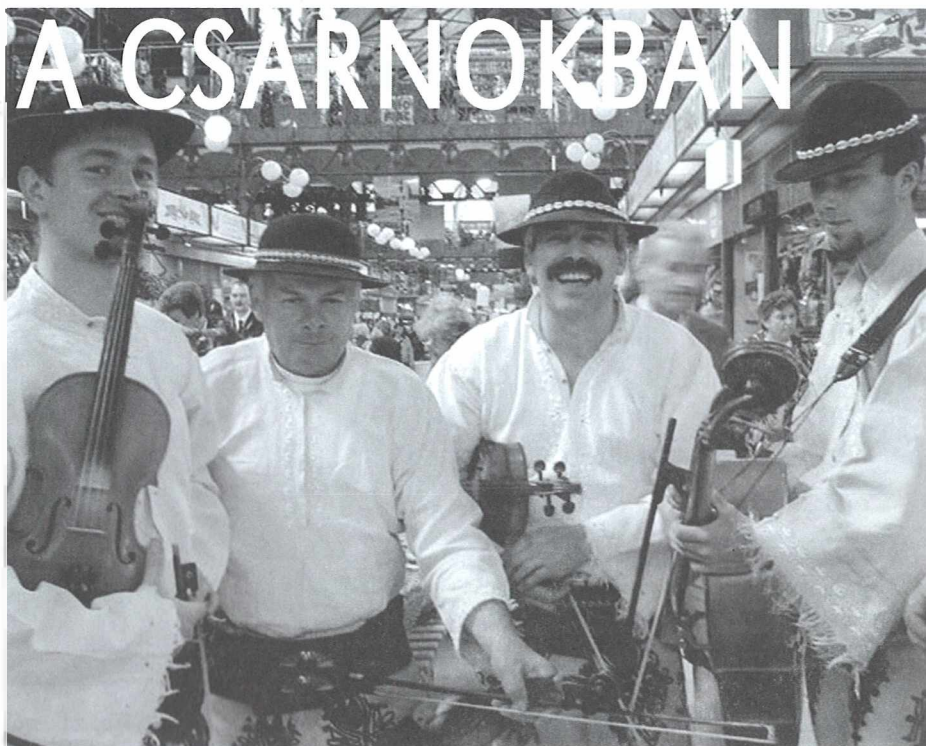

Legionisai 2 brygada, która walczyła w obronie ziemi węgierskiej. Jesień 1917

GURÁLOK A CSARNOKBAN

AVAGY KINEK KELL
KISLENGYELORSZÁG?
BAKONYI ERIKA SZAVAI SZERINT
PÉLDÁUL A MAGYAROKNAK.

A Vármház Körútról az ember belép a Nagyvásárcsarnokba – amely egyébként Budapest talán legszebb ilyen célú épülete – és meglepődik. A magyar (vagy spanyol) paprikát, a (címké szerint magyar) füstöltkolbászt, a káposztát és (valószínűleg dán) makrelát árusító standok között, a széles passzázs közepén öt férfi zenél. Fehér abapaszott nadrág, hegedű, gombo tetejű kalap...

Egyszóval: gurál zenekar Budapest kellős közepén. A Nagyvásárcsarnok amúgy is forgalmas, még hétköznap délelőtt is, a vásárlók és bármészakodók tehát bőséggel töltenek a zene irányába...

Aztán kiderül, hogy ez a „Podhale” zenekar Nowy Targból. A budapesti Lengyel Nemzeti Idegenforgalmi Képviselőt lengyelországi utazási irodák, szálloda és iparművészeti mű-

helyek bevonásával rendezte a lengyel napokat június 1-3-án.

Némi ocsipek-köstölés után (finom is az, ráadásul ott ezúttal harmadnyiba került, mint a magyarországi átlagos sajtó) hallgatjuk az Idegenforgalmi Képviselő igazgatójának, Bakonyi Erikának a tájékoztatását. Azt az állítást, hogy kell nekünk Lengyelország, adatokkal is alátámasztja: a lengyelek hónap távlatig 60 millió külföldi kereste fel (ez pedig, ugye, jóval meghaladja az ország össznépeségét). A magyar látogatók turisták aránya a korábbihoz képest 16 százalékkal nőtt s ez jó hír.

Tegyük hozzá, hogy nemcsak a lengyel szállodák, vendégházak és vendéglők, múzeumok és kiállítások, tehát az ottani, elsősorban kis-lengyelországi, főként a krakkói régió turisztikája számára jó hír. Megnyugtató ez nekünk, olyan magyaroknak is, akik másfél évtizeden át aggódva figyeltük, hogy honfitársaink immár csak „olaszba” és „spanyolba” utaznak s lassan el is felejtik, hogy **van tőlünk északabbra egy ország...**

...amelynek a Tátradiálya eső részéről most borostyán- és bőrkészítményeket hoztak a Nagycsarnokba, magyar pénztárcával mérve igen olcsó, szép bőr- és irhakabátot, dzsekit, azaz (ha lengyel-magyar két jó barát, hát mondjuk becsületes, közös néven) bekecsket. Mert a turisztikához ez is hozzátartozik: Báthori István lengyel királyként egykori ellenfelét, Békés Gáspárt szolgálatába fogadta, aki

Lengyelhonban aztán hadvezérként érdemeket szerzett... és neve átöröklődött egy könnyű, úgynevezett magyar szabású felsőruhára, amely prémium volt kivarrra: ez lengyelül a „bekieszo”. A szót végül mi magyarok „visszatantultuk” s ezért magyarul: bekecs. Egyszóval **van tőlünk északabbra egy ország...**

...amelynek a hiedelmek ellenére vonzó a konyhája annyira, hogy a Lengyel Napokra a csarnokba látogatott a közeli Fehér Páva szálló néhány embere. A Fehér Páva szakácsai ugyanis lengyel kollégáiktól megtanultak lengyelül főzni, így a sajtótájékoztatón lengyel módra készült gomba-krem levest, almáspitét s legfőképpen bigost köstölhettek a résztvevők. (Igaz, hogy a „higosz”-nak ejtendő étel nevét nem sikerült jól kimondani, de azért eszünkbe juthatott Mickiewicz híres bigos-leírása a *Pan Tadeusz*-ból...)

Van tehát tőlünk északabbra egy ország...

...s annak is hozzánk közelebb fekvő (s történelmileg milyen szorosan közelít) része, Kis-lengyelország. No, hát legtöbbször az kell nekünk. De a világhírű Krakkón és környékén túl egyre változatosabb téli- és nyári lehetőségekkel csábít a másik nagy tájegység, az úgynevezett Nagylengyelország, így például a Mazuri tavak vidéke s bizony, egyre több magyar keresi fel a tengerpartot is. Elégedetten térnek vissza: nem kell ugyanis a Balaton és az Adria után azt hinnünk, hogy a Balti tengerben jegesmedvék úszkálnak és Gdańskban sohasem süt a nap!

Ismétlem: **van tőlünk északabbra egy ország**, amely most, június 1. és 3. között eljött Budapestre és azt üzeni a Nagycsarnokból: várnak minket! dcs

NA WĘGERSKIM SZLAKU

Małopolskie Dni Dziedzictwa Kulturowego

Już po raz ósmy - w dniach 20 i 21 maja (w sobotę i niedzielę, dni wolne od pracy, które można spędzić wypoczywając z pożytkiem nie w lenistwie) odbyły się Małopolskie Dni Dziedzictwa Kulturowego. Przedsięwzięcie, zapoczątkowane przez samorząd województwa a organizacyjnie realizowane przez Małopolski Instytut Kultury w Krakowie, od początku okazało się imprezą trafioną. Nie ma jeszcze podsumowania tegorocznych Dni, ale poprzednich siedem edycji pozwoliło, głównie Małopolanom, ale i przybyszom z innych stron Polski, obejrzeć 114 obiektów zabytkowych. Dodajmy: w znacznej części zwykle niedostępnych, jak np. stare klasztory klauzurowe. A zwiedzających było blisko 300 tysięcy.

Początkowo Małopolskie Dni, w latach 1999-2002, odbywały się we wrześniu. We wrześniu bowiem podobna impreza kulturalno-poznawcza organizowana bywa w innych krajach europejskich. Jednak od roku 2003 - może dla ich wyodrębnienia - przeniesiono je na maj lub czerwiec, miesiące sprzyjające turystom. Patronujący Dniom marszałek województwa małopolskiego Janusz Sepiół podkreśla, że korzystano z doświadczeń regionów francuskich w organizacji podobnych przedsięwzięć. Podkreśla też, że w Małopolsce - obok Dolnego Śląska i Wielkopolski - jest najwięcej w kraju cennych zabytków architektury i sztuki, że najwięcej z nich w skali kraju UNESCO wpisano na listę światowego dziedzictwa.

W tym roku wybrano do udostępnienia zainteresowanym trzynaście miejsc i obiektów zabytkowych z terenu pięciu powiatów. Niektóre z nich mają znaczenie zarówno dla Polaków jak dla Węgrów. Dlatego właśnie te postanowiłam wymienić.

Oto Biecz, piękne i zabytkowe miasteczko położone na wzgórzu nad rzeką Ropą. Jego początki sięgają XII wieku a nazwa ma się wywodzić od zbója Beca. Prawda to? Natomiast prawdą jest, że w Bieczu gotycki ratusz, dom rodzinny żyjącego w XVI wieku kronikarza, pisarza biskupa Marcina Kromera - dzisiaj siedziba muzeum, jak i inne obiekty zabudowy miasta z częścią ocalałych murów obronnych zasługują na poznanie.

I jeszcze związki Biecza z Węgrami. Przez jakiś czas w średniowieczu, zanim jeszcze stał się miastem królewskim, był węgierskim posiadaniem. Później był przecież miastem świętej Jadwigi królowej, która wykazywała się w stosunku do miasta ogromną hojnością i troską. Ponadto stanowił ważny punkt na polsko-węgierskim szlaku handlowym. Dlatego w niedzielę 21 maja zamieszkały w Krakowie Węgieł pracujący w Międzynarodowym Centrum Kultury Zoltan Gyalókey wybrał Biecz jako temat swego wykładu z cyklu „Bratank Nieznany”. Wykład zatytułował: „W drodze na Węgry... Biecz na dawnych szlakach handlowych”. Wszak przez to miasto „płynęło” do Polski węgierskie wino a w kierunku przeciwnym wożono bieckie sukno. Do towarów wędrujących tym szlakiem należały też m.in. żelazo, miedź, sól, ołów, pędzone bydło i chociażby tak znane rzeczy kramne.

O swoim wykładzie Zoltan Gyalókey powiedział: „Była to próba nowego spojrzenia na pewien obszar przygraniczny obejmujący zarówno niegdyś północne komitaty Węgier (dziś Słowacja) jak i południowe ziemie Polski. To pogranicze, postrzegane przez pryzmat istniejącej tu od niepamiętnych czasów bogatej sieci szlaków handlowych, ukazuje jego otwarty charakter. Kupcy, podróżnicy w codziennych kontaktach z łatwością przekraczali granice państwowe utrzymując częste kontakty po „obu stronach”. Lekcja zaczerpnięta z historii uświadamia więc nam, że otwieranie dziś granic państwowych (utrwalanych w XX wieku w sposób nienaturalny i dla obywatela restrykcyjny) jest niejako powrotem do naturalnego

stanu, odpowiadającego potrzebom mieszkańców tych ziem.

Pośród innych miejsc objętych programem VIII Dni Małopolskiego Dziedzictwa Kulturowego jeszcze dwa wiążą się z Węgrami. Na ziemi gorlickiej, na skraju wsi Łużna, na wzgórzu Pustki, znajduje się cmentarz wojskowy nr 123. Na tym wielkim cmentarzysku w grobach oznaczonych drewnianymi krzyżami spoczywa 1200 żołnierzy poległych w bitwie z 2 maja 1915 roku. Są wśród nich obok Polaków Węgrzy, Czesi, Austriacy, Niemcy i Rosjanie. Śmierć ich połączyła i im wszystkim należy się nasz szacunek i modlitwa.

Natomiast w Grodzisku koło Skali w dolinie Prądnika znajduje się XVII-wieczny zespół architektoniczny złożony z kościoła, kaplicy-grat, z otaczającym go murem i posągami Bolesława Wstydlwego, św. Kingi, św. Jadwigi Śląskiej, Henryka Brodatego (jej męża) oraz księcia Kolomana. Jest też tzw. Pustelnia błogosławionej Salomei, siostry Bolesława Wstydlwego a żony Kolomana, księcia halickiego. Po jego śmierci Salomea ušla z zagrożonego przez Rusinów i Tatarów Zawichostu. Miała wówczas osiąść w grodziskim klasztorze sióstr klarysek jako ich przełożona, ale osiem lat aż do śmierci w 1268 roku żyć miała w pustelni. Grodzisko z czasem - po przeniesieniu się sióstr klarysek do Krakowa - popadło w ruinę. To co obecnie można tam zobaczyć zawiązujemy toczącemu się w XVII wieku procesowi beatyfikacyjnemu księżnej Salomei.

Ósma edycja Dni jest już za nami. Do dalszego odkrywania skarbów małopolskiej kultury - tych na co dzień niedostępnych zwykłego śmiertelnikowi - przyjdzie nam poczekać do przyszłego roku. Zaostrzcie sobie jednak już teraz Drodzy Czytelnicy apetyty na ich poznanie razem z Małopolanami.

Danuta Jakubiec

Transport wina. Dno beczułki z płaskorzeźbą. XVI w.

Ze wszystkich świąt religijnych w Polsce, święto Bożego Ciała jest najbardziej barwne i widowiskowe zarazem. W procesji Bożego Ciała spotkać można zarówno kobiety jak i mężczyzn w tradycyjnych strojach, nawet tam, gdzie poza tym świętem odzieży ludowej już się nie nosi

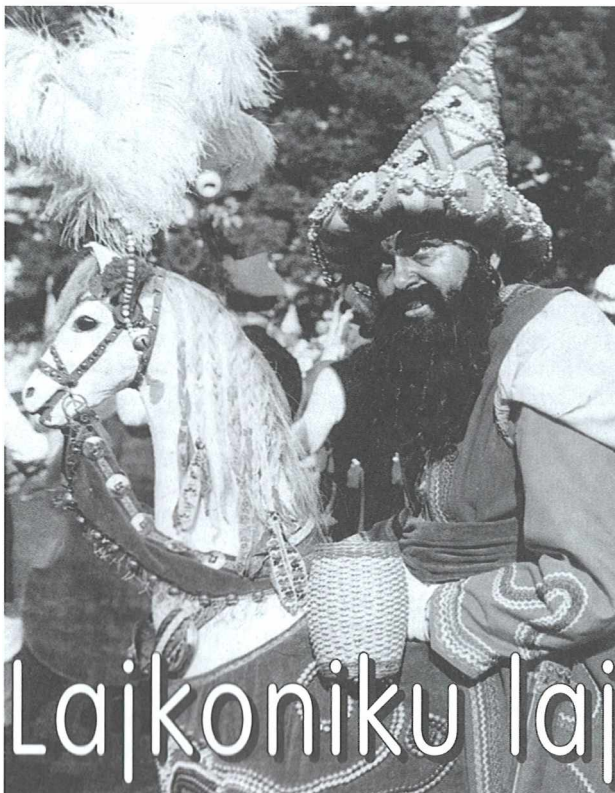
Tak występuje nie tylko lud wiejski. W Polsce są dwa miasta, w których do dziś utrzymały się tradycyjne stroje kobiece: Żywiec (tam reliktywno nawet i męskie) i Wilamowice pod Oświęcimiem. Stroje te są przechowywane przede wszystkim z myślą o pokazaniu się w nich w czasie procesji Bożego Ciała i w oktawę tego święta.

Ale zainteresowanie procesją jest nie tylko natury religijnej. W wierzeniach ludowych

poświęcone gałęzie z ołtarzy procesyjnych mają cudowną moc, toteż po niesporach w oktawę Bożego Ciała, ludzie rozbierają ołtarze, dzielą między siebie gałęzie, które następnie zatykają w ziemię, co ma je chronić przed szkodnikami, a zwłaszcza przed krukami, wyjadającymi ziarno siewne, czy niszczącymi młodą kapustę.

Poświęcone przez księdza wianki z ziół, suszy się i zachowuje. Niektóre zioła na lekarstwo,

Lajkoniku laj, laj...

inne do kadzenia, gdy grozi ulewa i trzeba przepędzić chmury, inne zaś do położenia pod pierwszą wyoraną skibę.

W krakowskiej procesji uczestniczyły dawniej cechy miejskie. Jeden z członków cechu włóczków (czyli flisaków) przebrany był za jeźdźcę na koniu. I wyczyniał różne harce bawiąc widzów. Nie wszystkim się jednak to podobało, toteż w 1787 roku biskup-sufragan krakowski, Józef Olechowski zakazał cechom przyprowadzania muzyki na procesję oraz „wyczynów i strojów dziwacznych, nadto swiatowych, i do śmiechu pobudzających”. Tego rodzaju zakaz mógł spowodować albo zanik zwyczaju, albo tylko niewielkie przesunięcie go w czasie i utrzymanie, już jako świeckiego, niezależnego od uroczystości kościelnej. W tym przypadku tak też się stało. Pochód z Lajkonikiem, jak z czasem zaczęto nazywać konika włóczków, wyruszał z podkrakowskiej wsi Zwierzyniec (dziś stanowiącej jedną z piękniejszych dzielnic Krakowa), z klasztoru panien Norbertanek, w kościele których znajdował się ołtarz cechu włóczków. I starano się tak wyliczyć, aby do Krakowa wejść zaraz po zakończeniu procesji w oktawę Bożego Ciała. Tłumy uczestniczące w procesji, natychmiast po jej zakończeniu udawały się z Rynku Krakowskiego na ulicę Franciszkańską, gdzie przed pałacem biskupim Lajkonik zaczynał swe harce, a chorągwy trzykrotnie aż do ziemi pokłonem chorągwią oddawał cześć biskupowi.

I mimo wszelkich zmian tradycja konika Zwierzynieckiego utrzymała się do dziś. Cech włóczków przestał istnieć, opiekę nad Lajkonikiem przejęło Muzeum Historyczne Miasta Krakowa, ale nadal, jak przed wiekami, wyrusza w pochód z klasztoru Panien Norbertanek,

klania się przed pałacem biskupim, a dopiero potem podąża na Rynek aby odebrać haracz tym razem od władz miejskich. Następnie tańczy, wbiega w tłum, z wypchaną sierścią buławą, którą lekko uderza na prawo i lewo, a ludzie chętnie przyjmują te uderzenia. Podobno przynoszą pomyślność. Czasem studentki bojące się trudnych egzaminów, proszą Lajkonika o dodatkowe uderzenia.

Sam Lajkonik ubrany jest w strój pseudoorientalny, na wysokiej czapce

Ten Lajkonik, nasz Lajkonik po Krakowie zawsze goni Lajkoniku laj laj poprzez cały kraj Lajkoniku laj laj poprzez cały kraj

ma zatknięty półksiężyc. Także jego orszak ubrany jest w stroje wschodnie, jedynie chorągwy, trzymający ogromną flagę z Białym Orłem i skrzyżowanymi wstążkami ma na sobie polski kontusz. Wiąże się to z legendą łączącą Lajkonika z najazdem tatarskim w 1281 roku. Kiedy Tatarzy podchodzili pod Kraków, akurat w czasie procesji Bożego Ciała, zostali odparci przez włóczków, których przywódca powrócił do miasta na zdobytym koniu, ubrany w strój ściągnięty z zabitego wodza najeźdźców. Legenda ta jest niewątpliwie późniejszego pochodzenia, w roku 1281 pod Krakowem nie było zagonów tatarskich, a na najstarszym obrazie przedstawiającym Lajkonika, namalowanym około roku 1820 przez Michała Stachowicza, był on ubrany, jak i cały jego orszak, w polskie szaty. W polskim też ubiorze występował aż do roku 1904, kiedy to Wyspiański zaprojektował dla niego nowe szaty, związane z tatarską legendą.

Dziś Lajkonik stał się jednym z symboli Krakowa, tak jak hejnał i smok wawelski.

Janusz Kamocki

Az Országos Kisebbségi Önkormányzat testületi döntése alapján, 2006. május 28-31. között lengyelországi tanulmányúton vettünk részt, amelyet Andrzej Wesolowski vezetett. Vasárnap reggel a budapesti Lengyel Háztól indult a tizenhét fős csoport

ZAKOPÁNÉ

AXVI. Benedek pápa lengyelországi látogatása miatt megszigorított határátlépés után első kirándulásunk a Morskie Oko-hoz vezetett. A szemerklő esőben lovaskocsival megközelített tó környékén szélvihar tombolt, így azután csapatunknak jól esett a meleg tea.

Másnap szép időre virradtunk, így mindenki önállóan vágott neki a környező hegyeknek vagy a zakopanei piacnak. Többen a Gubalówka kötévasúttal mentünk fel a hegyre, ahonnan csodálatos panoráma nyílik a Magas Tátra csúcsaira. Este megérkezett elnökünk, Konrad Sutarski és így kiegészült csapatunk vidáman készült a másnapi túrára.

Kedden azonban szakadt az eső, a hegyi patakok megáradtak. Bátor csapatunk azonban az idővel nem törődve Nedec várához indult, illetve szakadó esőben tutajoztunk a Dunajec folyón. Zabracki Jóska örök viccmondó poénja, amely szerint megkérdezték a dunajeci górált: *Iszik-e vizet a hal?* – az így felelt: *Nem tudom, de hogy alkalma lenne rá, az biztos!* – felvidította csoportunkat.

Agyonázva érkeztünk Nedec várához, ahol idegenvezetés mellett ismerkedtünk az egykori magyar határvár történetével.

Az esti ping-pong- és biliárd-játékok összekovácsolták a csoportot. A rossz időjárás ellenére jó hangulatban telt el ez a néhány nap. Szerdán délelőtt, egy kis vásárlás után, esőben indultunk haza. Útközben számos zivatarban volt részünk, de szép emlékekkel gazdagodva értünk haza.

Buskó András

POLONUSI NA WARMII I MAZURACH

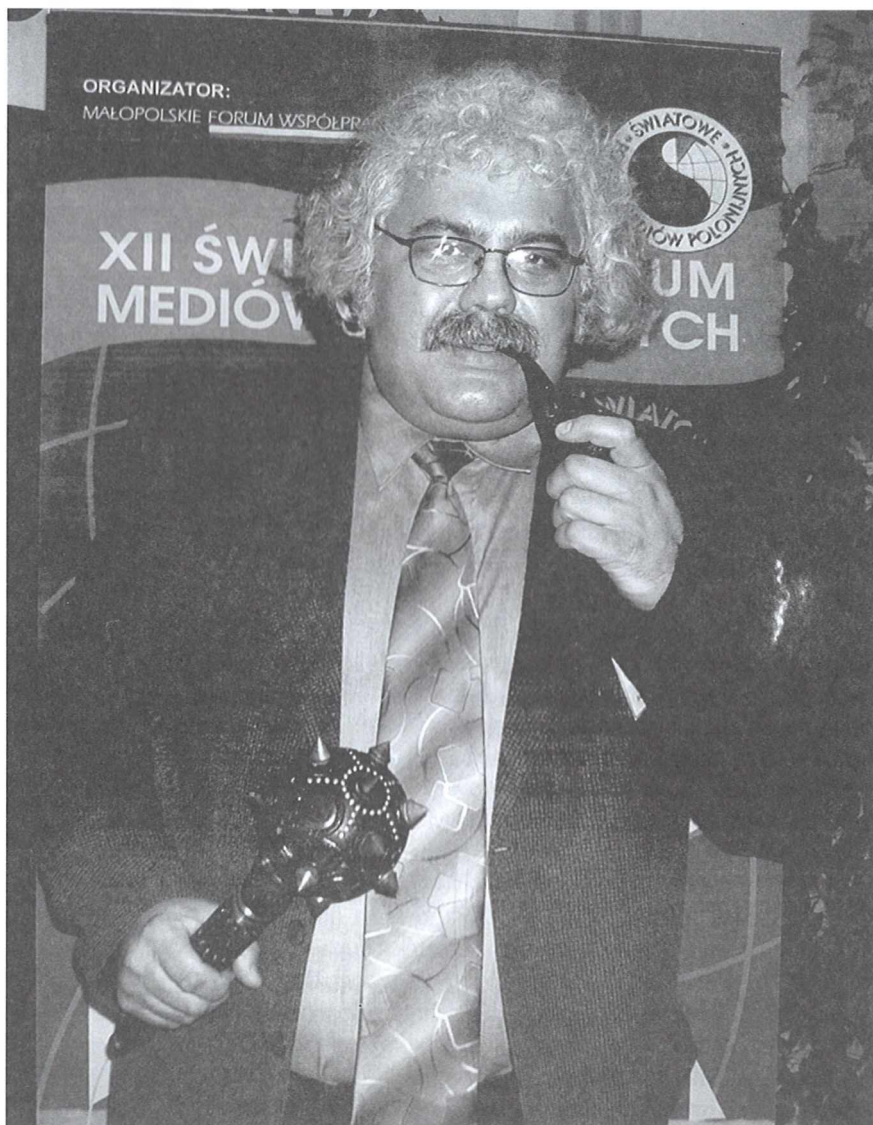
- Czy możemy mówić o korzyściach płynących ze Światowego Forum Mediów Polonijnych, rocznie goszczącego około 150 dziennikarzy z kilkudziesięciu krajów świata?

- Z pewnością Światowe Forum Mediów Polonijnych jest dla mnie wyzwaniem, bardzo trudnym, ale ja lubię radzić sobie z czymś, co ciężko jest pokonać. Za sobą mamy już trzynaste spotkania dziennikarzy polskich pracujących poza granicami kraju, spotkań, których ze względu na efekty poznawcze, publicystyczne, promocyjne, gospodarcze a także towarzyskie nie da się przecenić. Kiedy trzynaste lat temu, przypominę, I Światowe Forum Mediów Polonijnych odbyło się jesienią 1993 r., przystępowaliśmy do realizacji pomysłu Forum, wiedzieliśmy, jak ważna i potrzebna jest to dla Polski inicjatywa. Praktycznie wszystkie cele, jakie w idei Forum zostały zawarte, konsekwentnie realizujemy. Zyskuje na tym polska gospodarka, kultura, zyskują środowiska Polaków mieszkających w różnych krajach. Z jednej strony Forum stało się efektywną formą promocji naszej ojczyzny, z drugiej – dzięki wiedzy, talentom i patriotyzmowi dziennikarzy polonijnych wzmacniają się więzi pomiędzy środowiskami Polonii całego świata. Forum kreuje nowe projekty, które właśnie służą promocji Polski w świecie i umacnianiu więzi środowisk polonijnych z Macierzą a także pokazaniu walorów polskich regionów, miast, organizacji oraz firm i instytucji. Przecież media polskie są znakomitym ambasadorem polskości w świecie. Budują obraz Polski w Europie i świecie, jako kraju z wielką perspektywą, atrakcyjnego dla inwestorów i turystów, jako kraju wielkich możliwości i szans rozwojowych.

- Początki Forum przypadają w Polsce na okres transformacji, który przyczynił się m.in. do rozkwitu mediów polonijnych. Znaczny w tym udział miało również Światowe Forum Mediów Polonijnych.

- Okres transformacji nie tylko w Polsce ale w całej Europie Środkowo-Wschodniej oraz w krajach byłego Związku Radzieckiego spowodował rozwój mediów w tamtejszych środowiskach polonijnych. Do

Na temat XIV Światowego Forum Mediów Polonijnych „Tarnów – Olsztyn 2006” mówi Stanisław Lis, dyrektor biura organizacyjnego ŚFMP.

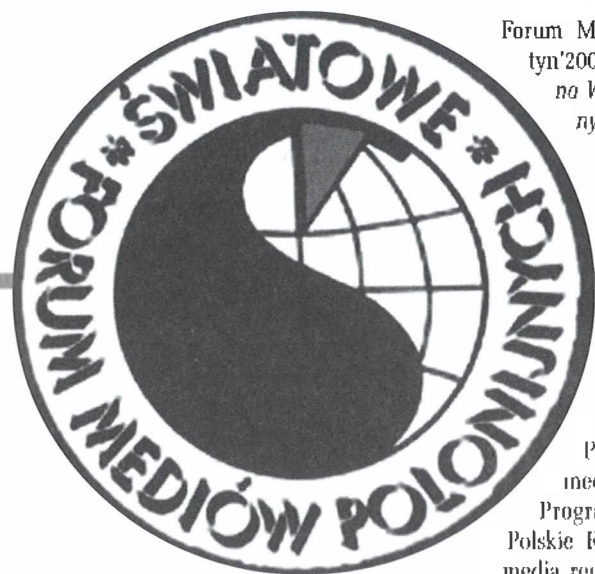

tego rozwoju w znacznym stopniu przyczyniło się Światowe Forum Mediów Polonijnych, organizowane od 1993 roku w Tarnowie.

W trakcie Forum stworzone zostały warunki do doskonalenia warsztatu, wymiany

doświadczeń i nawiązania współpracy pomiędzy dziennikarzami z tzw. „Wscho-du”, a dziennikarzami z mediów krajowych oraz – co należy podkreślić – z mediów polonijnych z Europy, USA i Kanady.

Dziennikarze Ci nie tylko podpowiadali

Forum Mediów Polonijnych Tarnów-Olsztyn'2006 będzie „Gospodarka turystyczna Warmii i Mazur: kontekst regionalny i europejski”.

Patronat nad XIV Forum sprawować będą Marszałek Senatu RP, Minister Spraw Zagranicznych, Minister Kultury i Dzie-

dzictwa Narodowego, Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Wojewoda Małopolski, Prezydent Tarnowa, Prezydent Olsztyna zaś patronat medialny - Telewizja Polska S.A. Program Satelitarny TVP Polonia, Polskie Radio S.A. - Radio Polonia oraz media regionalne.

Tradycyjnie, wszystkie spotkania „forumowe” rozpoczynają się w TARNOWIE. Tu się Forum narodziło i w to miasto wrosło na stałe. Tak będzie również i w tym roku. Na czternaste Światowe Forum Mediów Polonijnych dziennikarze polonijni i krajowi przyjadą do Tarnowa 5 września, już w tym dniu będą mieli okazję uczestniczyć w konferencji Biura Organizacyjnego XIV ŚFMP. Dzień później - 6 września odbędzie się w Tarnowie inauguracja Forum, z udziałem *Bogdana Borusewicza*, marszałka Senatu RP.

Przewidziane jest wręczenie laureatom NAGRODY FIDELIS POLONIAE'2006 oraz rozstrzygnięcie konkursów - Międzynarodowego Konkursu Literackiego „Powroty do źródeł” im. *Henryka Cyganika* oraz Konkursu na reportaż z 13. Forum. Zorganizowana będzie konferencja prasowa sponsorów Forum, odbędą się również warsztaty dla dziennikarzy prasowych, radiowych i telewizyjnych. 7 września uczestnicy Forum odwiedzą Busko-Zdrój, gdzie uczestniczyć będą m.in. w konferencji prasowej z udziałem władz regionu świętokrzyskiego, a poświęconej 170 rocznicy leczenia uzdrowiskowego w Busku-Zdroju. 8 września dziennikarze polonijni powitani zostaną na Polach Grunwaldzkich przez rycerstwo polskie i krzyżackie...

W tym samym dniu odwiedzą Olsztyn i Muzeum Budownictwa Ludowego. 9 września, XIV Światowe Forum Mediów Polonijnych zostanie zainaugurowane na Warmii i Mazurach. Po przywitaniu Polonusów przez władze województwa warmińsko-mazurskiego, przewidziana jest prezentacja multimedialna województwa a także konferencja prasowa wojewody warmińsko-mazurskiego, marszałka województwa oraz prezydenta Olsztyna. Po południu odbędą się warsztaty dzien-

nikarskie w redakcji „Gazety Olsztyńskiej”, Radia Olsztyn S.A. oraz TVP3 Olsztyn. Tegoż dnia dziennikarze polonijni odwiedzą Ostródę, gdzie przewidziana jest konferencja prasowa miejscowej władzy samorządowej. W niedzielę, 10 września uczestnicy Forum będą zwiedzać m.in. Frombork, Bartoszyce i Ryn.

W poniedziałek, 11 września przewidziany jest V Meeting Proeuropejski: Media - Warmia i Mazury - Europa'2006 nt. „Gospodarka Turystyczna Warmii i Mazur: kontekst regionalny i europejski”, Wystawa Promocyjna - Wektory Rozwoju: Warmia i Mazury Europa' 2006 oraz rejs statkiem z Giżycka do Mikołajek, konferencja prasowa z burmistrzem Giżycka i starostą powiatu giżyckiego, dyrekcją Żeglugi Mazurskiej, przedstawicielami Fundacji Wielkich Jezior Mazurskich, reprezentacją Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego oraz przedstawicielami gospodarstw rybackich.

Z pewnością złotymi zgłoskami w annałach Forum zapiszą się organizowane po raz pierwszy REGATY DZIENNIKARZY POLONIJNYCH „MIKOŁAJKI 2006” w Krainie Tysiąca Jezior. Z niecierpliwością już od dnia dzisiejszego oczekuje na ogłoszenie wyników sędziowskich. Regaty te będą kontynuowane w następnych latach, gdyż dziennikarze polonijni, w dniu regat - we wtorek, 12 września zostaną zaproszeni do Mikołajek na przyszły rok. We wtorek dziennikarze polonijni uczestniczyć będą w uroczystym zakończeniu czternastego Forum, następnego dnia, w środę, 13 września pojadą jeszcze do Sanktuarium w Świętej Lipce, by później wrócić do Warszawy skąd rozjadą się do kilkudziesięciu krajów świata.

- Zwykle wiadomo gdzie odbędą się przyszłe Światowe Fora Mediów Polonijnych. Wiemy już gdzie będzie czternaste Forum. Ciekawe, gdzie odbędzie się piętnaste, jubileuszowe?

- Światowe Forum Mediów Polonijnych co roku stawia coraz wyższe poprzeczki, jeśli idzie o poziom organizacyjny i program merytoryczny ŚFMP. Jestem przekonany, że program tegorocznego Forum będzie również atrakcyjny i ciekawy jak poprzednich spotkań dziennikarzy polonijnych. Nowym wyzwaniem jako organizatorzy ŚFMP potrafimy stawić czoła. W 2007 r. XV Światowe Forum Mediów Polonijnych będzie realizowane w Wielkopolsce.

rozmawiał Józef Komarewicz

jak zorganizować gazetę, rozgłośnię radiową, czy program telewizyjny w mediach narodowych, ale objęli dziennikarzy z Ukrainy, Białorusi, Litwy, Rosji, Kazachstanu, czy Mołdawii stałą opieką dziennikarską, w tym również finansową. Jako znakomity przykład może posłużyć opieka „Nowego Dziennika Polskiego” w Nowym Jorku nad Radiem Lwów.

Dzięki tej pomocy i współpracy powstało wiele nowych mediów w krajach, gdzie przed 1989 rokiem nawet najwięksi wizjonerzy nie byli sobie w stanie wyobrazić polskich gazet oraz innych form przekazu polskiego słowa, czyli w Rosji, Ukrainie, Białorusi, czy Kazachstanie.

Obecnie w środowiskach Polonii funkcjonuje ponad 500 różnego rodzaju mediów polonijnych, w tym około 70% to gazety, 20% - rozgłośnie radiowe, a 10% - programy telewizyjne, głównie w mediach narodowych.

- Tradycją Forum jest to, że organizator Światowego Forum Mediów Polonijnych - Małopolskie Forum Współpracy z Polonią zaprasza dziennikarzy polonijnych do innego regionu POLSKI. Cztery lata temu gościli w województwie świętokrzyskim, trzy lata temu na Lubelszczyźnie, dwa lata temu na Pomorzu, a w zeszłym roku dziennikarze polonijni goszczeni byli w województwie śląskim. Zwiedzili znaczące miasta, byli m.in. w Katowicach, Tychach, Chorzowie, Rudzie Śląskiej, Częstochowie. Jakic są założenia tegorocznego, wrześniowego Forum?

- Wszystkie dotychczasowe spotkania w ramach Forum, jak również tegoroczne, wrześniowe łączy jeden temat: „Rola mediów polonijnych w tworzeniu kontaktów środowiskowych i utrzymywaniu więzi z krajem. Promocja Polski w świecie”.

Tematem specjalnym XIV Światowego

Wiadomości Polonijne • Wiadomości Polonijne • Wiadomości Polonijne • Wiadomości Polonijne

Co było?

▶ W dniu 2 maja w budapeszteńskim Pałacu „Duna” z okazji Światowego Dnia Polonii i Polaków za Granicą wystąpił znany wrocławski kabaret „ELITA”.

▶ W dniu 2 maja statuetkę „POLONUS ROKU 2005” przyznano panu Ernestowi Niżałowskiemu.

▶ W dniu 3 maja w święto Matki Bożej Królowej Polski w budapeszteńskim Kościele Polskim odprowiana została msza święta w intencji Ojczyzny. Doroczne nagrody im. ks. W. Danki, SKP na Węgrzech pw. św. Wojciecha przyznała Urszuli Schaffler i Imremu Regős. Następnie w ogrodzie Domu Polskiego wystąpił zespół „Nowy Horyzont” z Kaszuba, a o godz. 21.00 odbył się Apel Jasnogórski.

▶ W dniu 6 maja odbyło się poświęcenie Filii Muzeum Węgierskiej Polonii w Andrásztanya.

▶ Urząd IV Dzielnicy Budapesztu i Samorząd Mniejszości Polskiej w Ujpeszcie już po raz ósmy zorganizowały Wiosenny Koncert Chopinowski w wykonaniu Piotra Szychowskiego, który odbył się 6 maja w Sali Galowej ratusza IV dzielnicy.

▶ Również 6 maja w Budapeszcie zebrał się Organ Przedstawicielski PSK im. J. Bema.

▶ W dniach od 6 do 8 maja w Budapeszcie odbywał się XII Przegląd Polskich Filmów, którego współorganizatorem był Instytut Polski.

▶ W dniu 8 maja w XVI dzielnicy Budapesztu w Domu Kultury „Corvin” staraniem tamtejszego SMP otwarta została wystawa: „Duchowni w życiu uchodźstwa polskiego na Węgrzech 1939-45”.

▶ W dniu 14 maja w budapeszteńskim Kościele Polskim sprawowana była uroczysta msza święta w intencji małżeństw polonijnych obchodzących jubileusze wspólnego życia.

▶ W dniu 20 maja w Tata z udziałem miejscowego, polskiego Trio Akordeonistów p/k Stanisława Brosia odbył się Wojewódzki Dzień Mniejszości Narodowych.

▶ W dniu 21 maja w budapeszteńskim Kościele Polskim odbył się odpust parafialny. Wówczas miało tu miejsce uroczyste rozpoczęcie kultu świętej Kingi, rozpoczęte przekazaniem przywiezionych od sióstr Klarysek ze Starego Sącza relikwii św. Kingi. W uroczystości uczestniczył Prymas Węgier JE. Kardynał Péter Erdő. Z tej okazji w Domu Polskim otwarta wystawa rysunków o życiu świętej Kingi.

▶ W dniach od 26-28 maja w ramach Festiwalu Letniego w V dzielnicy Budapesztu wystąpił krakowski Balet Dworski „Ardente Sole” i Zespół Pieśni i Tańca „Krakowiacy”.

▶ W dniu 27 maja z koncertem pt. „Powiedz stary gdzieś ty był” w Stowarzyszeniu im. J. Bema wystąpił Polonijny Chór „Wisła”.

▶ W dniu 27 maja w Budapeszcie zebrał się OSMP.

▶ W dniu 28 maja w Kościele Skalnym w Budapeszcie odbyła się msza święta w

intencji matek, której inicjatorem była młodzież polonijna i Klub Polskich Rodzin z IV dzielnicy Budapesztu.

▶ W dniu 28 maja w mszy świętej celebrowanej przez papieża Benedykta XVI na krakowskich Błoniach wzięli udział wierni z naszej budapeszteńskiej parafii.

WAŻNE ADRESY

Szkolny Punkt Konsultacyjny
– Szkoła Polska
przy Ambasadzie RP w Budapeszcie
1025 Budapeszt, Törökvész út 15.
Tel./Fax: 329-8306

Program radiowy:
Redakcja Polska „Magyar Rádió” RT
1800 Budapest, Bródy S. 3-5
„Magazyn Polski” – emisja
w każdą niedzielę (21.30-22.00)
pr. I Kossuth (fale średnie 873 kHz)

Adres polonijnej strony internetowej:
www.polonia.hu

PODZIĘKOWANIE

Młodzież polonijna wraz z p. Asią Priszler dziękuje serdecznie ojcu misjonarzowi Michałowi za odprawienie mszy św. W Kaplicy Skalnej w intencji Matek. Siostrze Ani za prowadzenie programu artystycznego, pani Halinie Wesolek, przewodniczącej Samorządu Mniejszości Polskiej XI dzielnicy i panu Konradowi Sutarskiemu, przewodniczącemu OSMP za wsparcie finansowe.

Co będzie?

▶ W dniach od 6 do 8 lipca w Budapeszcie odbędzie się konferencja nauczycieli polonijnych z krajów Europy Środkowej i Południowej, której organizatorami są Europejska Rada Wspólnot Polonijnych oraz Ogólnokrajowa Szkoła Polska na Węgrzech.

▶ W dniu 12 lipca w Papa z udziałem miejscowego Samorządu Mniejszości Polskiej odbędzie się doroczny dzień mniejszościowy.

▶ W dniu 23 lipca w budapeszteńskim Kościele Polskim odbędzie się msza święta i uroczystość poświęcenia pojazdów w dniu patrona podróżnych św. Krzysztofa.

▶ W dniu 23 lipca w DERENKU odbędzie się doroczny ODPUST POLONIJNY.

(b.)

UWAGA:

ZA ZMIANY DOKONYWANE W W/W PROGRAMACH REDAKCJA NIE PONOSI
ODPOWIEDZIALNOŚCI.

W Kościele Polskim w Budapeszcie dzieci polonijne przystąpiły do I Komunii Świętej

Mi történt?

► Május 2-án a budapesti Duna Palotában, a külhoni lengyelek (így a magyarországiak) világnapja alkalmából fellépett az *Elita* nevű ismert wrocławii kabaré.

► Május 2-án a „2005. év lengyelje” kitüntető szoborcskát Ernest Nizalowski úrnak ítelték oda.

► Május 3-án a budapesti Lengyel Templomban, Szűz Mária, Lengyelország királynéja napján szentmisét celebráltak a lengyel hazáért. A Szt. Adalbert LKE évente kiosztott „Danek atya” díjait Schaffler Urszula és Regős Imre nyerte el. A mise után a Lengyel Ház kertjében fellépett a kasub vidékről érkezett „Nowy Horyzont” együttes, majd 21.00 órakor kezdetét vette a Jasna Góra-i imádság.

► Május 6-án Andrásztanyán felszentelték a Magyarországi Lengyelség Múzeumának kihelyezett részlegét.

► Május 6-án a Budapest, IV. ker. polgármesteri hivatal és az Újpesti LKÖ nyolcadszor rendezte meg a hivatal dísztermében a tavaszi Chopin-koncertet, amelyen Piotr Szychowski zongorista játszott.

► Ugyancsak május 6-án tartotta ülését Budapesten a Bem J. LKE képviselői testülete.

► Május 6-8-a között tartották Budapesten a XII. Lengyel Filmszemlét, amelynek társ-szervezője a Lengyel Intézet volt.

► Május 8-án a Budapest, XVI. ker. „Corvin” Kultúrházban, a helyi LKÖ kezdeményezésére kiállítás nyílt „Lelkészek az 1939-45 közötti magyarországi lengyel emigráció életében” címmel.

► Május 14-én a budapesti Lengyel Templomban szentmisét celebráltak a házassági évfordulójukat ünneplő magyar-lengyel házaspárok szándékára.

► Május 20-án megyei kisebbségi napot tartottak Tatán, amelyen fellépett a helyi lengyel harmonika-trió Stanisław Bros vezényletével.

► Május 21-én a budapesti Lengyel Templomban tartott búcsú alkalmából kezdődött meg ünnepélyesen a Szent Kinga emlékének szentelt ünnepségsorozat, elhelyezték a Szt. Szczi kláriszától ajándékozott Szent Kinga-relikviát. Az ünnepségen részt vett Erdő Péter bíboros, Magyarország primása is. Ugyanekkor a Lengyel Házban megnyitották a Szt. Kinga életét bemutató rajzkiállítást, Wieliczka-ból érkezett fiatalok mutattak be műsort, majd koncertet adott egy gurál zenekar.

► Május 26-28. között a Budapest, V. ker. nyári fesztivál keretei között fellépett a krakkói „Ardente Sale” Udvari Balett és a „Krakowiacy” néptáncgyűttes is.

► Május 27-én „Mondd öregem, merre is jártál” címmel koncertet adott a Bem J. LKE-ben a „Wisła” énekcsoport.

► Május 27-én Budapesten ülést tartott az OLKÖ testülete.

► Május 28-án a budapesti Sziklatemplomban anyáknapja szentmisét tartottak, amelynek kezdeményezője a magyarországi lengyel fiatalok és a Lengyel Családok Klubja (Bp., IV. ker.) volt.

► Május 28-án a krakkói Blonie városrész mezőjén szentmisét celebrált XVI. Benedek pápa, amelyen budapesti plébániánk hívói is részt vettek.

Mi várható?

► Július 6-8-a között rendezik meg Budapesten a közép- és dél-európai országok lengyel nyelvtanárainak a konferenciáját. A rendezvény szervezői a Polónia-közösségek Európai Tanácsa és a magyarországi Országos Lengyel Nyelvoktató Iskola.

► Július 12-én tartják Pápán, a helyi LKÖ részvételével az évenkénti kisebbségi napot.

► Július 23-án a budapesti Lengyel Templomban szentmisét celebrálnak Szt. Kristófnak, az utazók patrónusának az ünnepén, majd megszentelik a járműveket.

► Július 23-án tartjuk Derenken a magyarországi lengyelség hagyományos búcsúját.

For.d.: SzL

FIGYELEM: A FENTI PROGRAMOKBAN BEKÖVETKEZŐ VÁLTOZÁSOKÉRT A SZERKESZTŐSÉG NEM VÁLLAL FELELŐSÉGET.

DO REDAKTORA JURKA KRÓLIKOWSKIEGO, NASZEGO CZŁOWIEKA NA WĘGRZECH

Po prostu, wykreśliłeś nam numer! Tego się po Tobie nie spodziewaliśmy! Wiedzieliśmy, że masz pewne kłopoty ze zdrowiem, ale żeby tak nagle?! Tyle jeszcze było do zrobienia i to z Twoim udziałem, z Twoją inspiracją i Twoim zaangażowaniem. Jedyne wytłumaczenie, że TAM, w GÓRZE, u PANA, nastąpiły jakieś personalne rozszady i nagle zabrakło dobrego Redaktora, a Ty, odpowiedzialnie, podjąłeś się poprowadzić pismo tamtejszych Polonusów, bo ich problemy poznałeś jak rzadko kto.

Nie można też wykluczyć, że to Pasterz z Kőbányi czyli nasz Ksiądz Wincenty Danek znowu coś organizuje lub buduje jakiś nowy obiekt dla Rodaków i zapragnął Cię mieć obok siebie. Dalesz mu się poznać, gdy jako szef wykonawczy Komitetu Pamięci Księdza Danki wszystkie sprawy trzymałeś w swoim ręku, doprowadzając je w 2005 roku do pomyślnego finału. Proboszcz Wincenty gdy jeszcze się dowiedział, że masz nie tylko wiedzę, ale też praktykę ogrodnika i budowniczego to natychmiast napisał w Twojej sprawie list do Pana, by przychylił się do

jego prośby, że potrzebuje takiego jak Ty współpracownika. Listy zaś – jak wiadomo – pięknie pisał do Abpa Bilczewskiego, obecnie już świętego, więc pewnie Pan uległ mu, skoro tę prośbę dodatkowo uzasadnił tym, że poza bogatym dorobkiem w redagowaniu czasopism i książek, wcześniej założyłeś Rodzinę, posadziłeś Drzewo i Krzew Winogron oraz zbudowałeś Dom!

Ksiądz Danek prawdopodobnie więc zyskał, a my Cię straciliśmy. Bardzo niespodziewanie wśród Polaków na Węgrzech od Wielkiego Czwartku '2006 nie ma Jerzego Królikowskiego, którego nikt nie zastąpi, choć mawia się, że nie ma ludzi niezastąpionych. Według mnie, to powiedzenie do osoby Jurka nie pasuje! Zналиśmy się niemal 30 lat i wydaje mi się, że wiem, co mówię.

Żył wśród Węgrów z Polską w sercu. Tytuł redagowanej przez niego książki na 45. lecie Stowarzyszenia „Bema”, który brzmi: „Wierni polskim korzeniom” wiernie oddaje Jego stosunek do Ojczyzny. Polonijnemu środowisku będzie brakowało Jurka rad i realnych ocen rzeczywistości, Jego życzliwości i męskiego dopominania się o coś, do czego był przekonany. Gdy uznał, że komuś dzieje się krzywda, stawał w jego obronie i to bez względu na konsekwencje swej postawy.

Dla wielu z nas pozostaniesz na zawsze dobrym Kolegą, Przyjacielem, naszym Jurkiem.

W imieniu Twoich Koleżanek, Kolegów i Przyjaciół.
Grzegorz Łubczyk

Przegląd prasy polskiej • Przegląd prasy polskiej • Przegląd prasy polskiej • Przegląd prasy polskiej

❖ Z pielgrzymką w Polsce przebywał Benedykt XVI, który – podkreślając, że nie odbywa tylko „podróży sentymentalnej”, ale „wędrowkę wiary” – odwiedził Warszawę, Częstochowę, Kraków, Wadowice, Kalwarię Zebrzydowską i były niemiecki obóz koncentracyjny Auschwitz-Birkenau. Podczas spotkania z duchownymi w warszawskiej katedrze Papież przypomniał, że ludzie oczekują od księży, aby byli „specjalistami od spotkania człowieka z Bogiem”, a nie „ekspertami w sprawach ekonomii, budownictwa czy polityki”, i że „trzeba odrzucić chęć utożsamiania się jedynie z bezgrzesznymi” oraz „unikać aroganckiej pozycji sędziów minionych pokoleń”, co polscy komentatorzy odczytali jako aluzję do sporów o lustrację w Kościele. W stolicy Papież uczestniczył także w spotkaniu eklezjalnym w ewangelickim kościele św. Trójcy i odprawił Mszę na pl. Piłsudskiego, podczas której przestrzegając przed relatywizmem („usiłuje się stworzyć wrażenie, że wszystko jest względne, że również prawdy wiary zależą od sytuacji historycznej i od ludzkiej oceny”). W Częstochowie spotkał się z zakonnikami, zakonnikami i kandydatami do kapłaństwa („Mądrość ewangeliczną trzeba nieść w sposób dojrzały, niedzielnym i też nieagresywnym”), w Łagiewnikach – z chorymi, na krakowskich Błoniach – z młodzieżą (wzywał do budowania życia „na skałę” wiary, więzi z Kościołem i z papieżem). W tym samym miejscu odprawił również Mszę dla ok. miliona wiernych (w homilii mówił, że wraz z wyborem Karola Wojtyły na papieża, Polska „stała się miejscem szczególnego świadectwa wiary w Jezusa Chrystusa. Wy sami zostaliście powołani, by to świadectwo składać wobec całego świata. To wasze powołanie jest nadal aktualne, a może nawet jeszcze bardziej od chwili śmierci Sługi Bożego”). Największe zainteresowanie mediów wzbudziła jednak wizyta Papieża w Oświęcimiu. „Przychodzę tutaj jako syn narodu niemieckiego” – mówił Benedykt XVI, oddając hołd ofiarom Holokaustu, pomordowanym Polakom, Romom i przedstawicielom innych narodowości.

❖ W Polsce trwają strajki szpitali, domagających się wzrostu wynagrodzeń i wydatków na służbę zdrowia, część personelu składa wnioski o wyjazd za granicę; osiem tysięcy lekarzy, pielęgniarek i studentów medycyny manifestowało w Warszawie. Rząd przyjął projekt ustawy o wzroście płac w służbie zdrowia; jeżeli przyjmie ją Sejm, od października etatowi i kontraktowi pracownicy publicznych zakładów opieki zdrowotnej otrzymają ok. 30% podwyżki.

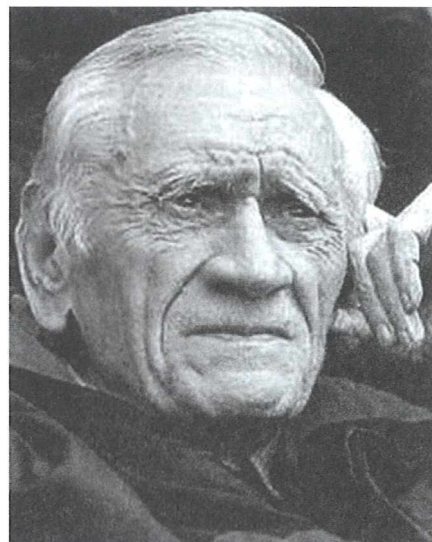
❖ Bezrobocie w Polsce spadło do 16,5% – jest najniższe od pięciu lat. Statystykę poprawiło przede wszystkim podjęcie pracy przez Polaków w innych krajach UE: od maja 2004 r. pracę w krajach UE podjęło ok. 1,5 do 2 mln Polaków. To największa fala emigracji w nowoczesnej Europie. Do powrotu do kraju zniechęca Polaków sytuacja gospodarcza i polityczna w Polsce.

❖ Amerykański Senat przyjął poprawkę do ustawy imigracyjnej, zezwalającą na zniesienie obowiązku wizowego dla obywateli krajów członkowskich UE, które wspomagały działania militarne USA w Iraku kontyngentem w liczbie co najmniej 300 żołnierzy (chodzi przede wszystkim o Polskę). Wiza nie obowiązywałaby w przypadku wyjazdów turystycznych na okres krótszy niż 60 dni, program miałby obowiązywać próbnie przez dwa lata.

❖ W Krakowie zakończyła prace komisja duszpastersko-teologiczna „Pamięć i Troska” – jej kilkunastostronicowy memoriał (określający m.in. zasady moralne, jakie muszą być uwzględnione przy ocenie duchownych współpracujących z SB i wezwanie, by księża tacy publicznie się przyznali) został przekazany kard. Stanisławowi Dziwiszowi. To pierwszy efekt pracy komisji, którą metropolita powołał w marcu na apel ks. Tadeusza Isakowicza-Zaleskiego i po nagłośnieniu przez media przypadków współpracy księży z SB. Konkretnie przypadki współpracy badają historycy Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. Do nich trafiły też materiały zebrane przez ks. Zaleskiego, któremu kardynał Dziwisz zakazał badań i publikacji ustaleń o księżach agentach w latach 80. w krakowskiej kurii. Swoje opracowanie historycy PAT zapowiadają na jesień.

❖ W Gdańsku spłonął dach gotyckiego kościoła św. Katarzyny – jednej z najstarszych świątyń w mieście. Ofiar w ludziach nie było, straty materialne szacuje się na miliony zł, choć 78-metrową wieżę udało się ugasić.

❖ W wieku 85 lat zmarł legendarny trener reprezentacji Polski w piłce nożnej KAZIMIERZ GÓRSKI. Urodził się 2 marca 1921 roku we Lwowie. Tam zaczynał grać w piłkę nożną na pozycji napastnika. Po wojnie był piłkarzem Legii Warszawa (wówczas CWKS Legia) – pseudonim boiskowy „Sarenka”. Od 1956 roku był szkoleniowcem Polskiego Związku Piłki Nożnej, zajmując się reprezentacją juniorów. W latach 1966-1970 pracował z reprezentacją młodzieżową do lat 23, z którą osiągnął spore sukcesy. Właśnie z niej wywodzili się późniejsi medaliści igrzysk

olimpijskich (1972) i mistrzostw świata (1974). Na rok przed igrzyskami olimpijskimi w 1972 r., Kazimierz Górski został trenerem pierwszej reprezentacji Polski. Debiutował spotkaniem ze Szwajcarią w Lozannie (1971; Polacy wygrali 4:2). Podczas IO w Monachium w 1972 roku jego drużyna sięgnęła po najważniejsze w historii polskiego futbolu laury – złoty medal olimpijski. Dwa lata później reprezentacja pod wodzą Górskiego wywalczyła trzecie miejsce w finałach mistrzostw świata, które odbyły się w Niemczech. Po dwóch latach przyszedł kolejny sukces – srebrny medal igrzysk w Montrealu. Zespół Górskiego rozegrał w latach 1971-76, według PZPN: 72 oficjalne mecze, w tym 41 zwycięstw, 14 remisów i 17 porażek. Uwielbiany był również w Grecji, gdzie przez kilka lat był trenerem w greckich klubach, z którymi zdobywał tytuły mistrzowskie i puchary kraju. Po zakończeniu kariery trenerskiej i powrocie do Polski od 1986 r. zasiadał we władzach PZPN. W 1996 za wybitne zasługi w działalności na rzecz kultury fizycznej został odznaczony przez prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski. „Cóż wart jest generał bez armii. Bez tej armii, bez tych wspianych piłkarzy może i mnie by tu nie było” – mówił wówczas. W 2001 roku Górski udekorowany został najwyższym odznaczeniem Międzynarodowej Federacji Piłkarskiej – Złotym Medalem Zasługi FIFA. 3 marca 2006 otrzymał z rąk prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego Krzyż Komandorski z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski. Kazimierz Górski jest największą postacią polskiego świata trenerskiego, najbardziej utytułowanym szkoleniowcem, od którego rozpoczęła się złota era polskiego futbolu.

Grupa Teatralna „Zaczek” ze
Szkoly Podstawowej im. Sw. Kingi
w Podstolicach prezentuje sceny
z zycia swietej patronki

